

MAGYAR LAPOK

XIII. évfolyam, 102 (3548) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: 12—27.

Zavarójellegű volt a péntek esti ellenséges berepülés

A Duna egyes szakaszait elaknásították. Rommel tábornok újból meglátogatta a Földközi-tengerparti védelmi berendezéseket

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Május 5-én este egyes ellenséges gépek átlépték az ország délnyugati határát és általában északra repülve, Csepel magasságáig törtek. Egyes helyeken a légvédelmi tüzértség működésbe lépett. A visszarepülés a Duna vonalán történt. A berepülés zavarójellegű volt, összekötte a Duna egyes szakaszainak elaknásításával. A MTI jelenti: A május 4-én éjszaka az ország fővárosa ellen végrehajtott újabb terrorjellegű angol-szász támadás során bombák este a főváros északkeleti negyedére. Az ellenség gyújtóhasabokat, több robbanóbombát és néhány aknabombát dobott le. A károk lakónegyedekben főként kistisztviselők és munkáscsaládok családi házaiban keletkeztek. Mindezek, mind pedig a Belváros területére esett bombák távol esnek mindenfajta katonai és ipari jellegű célponttól. A lakóházak légoltalmi őrsei bátran szembeszálltak a gyújtóbombákkal és az azok nyomán fellépő tüzekkel. Így csak jelentéktelen tűzkárok keletkeztek. Az önvédelem tehát ismét kitűnően vizsgázott és bebizo-

nyította, hogy azonnali beavatkozással a gyújtóbombáktól keletkezett tüzek elolthatók. Ezeknél a tüzoltásoknál és a károk elhárításánál a légoltalmi őrsek mindenütt igen nagy hasznát vették a maguk készített védőszemüvegeknek. Dícsérettel kell megemlékezni az összetartozás érzékének megnyilvánulásáról, amellyel a házak lakói kölcsönös segítségnyújtásban részesítették egymást. Ott, ahol a házak lakóinak erejét a keletkező tűz meghaladta, a szomszédos házak és házcsoportok siettek segítségükre és ezzel biztosították a feltétlen eredményt. A tüzoltásban és mentésben a hatósági légoltalmi szervezeten kívül résztvett a honvédség egyik különleges alakulata is. Ez a támadás ismétellen bebizonyította azt is, hogy az óvóhelyek feltétlenül védődenek. Mind az aknabombák, mind a rombolóbombák által sújtott részeket nemcsak a nagy házak pincéi, hanem a földszintes és egyemeletes házak pincéiben létesített óvóhelyek és az árokóvóhelyek is teljes biztonsággal védtek meg az ott tartózkodók életét. A házak vé-

konyabb falait repeszdarabok átütötték, a légnyomás, vagy rombolás lakások berendezéseit összetörte, azonban még a tetőfalat kapott kisebb épületek pincéiben tartózkodók sem sérültek meg. Az egy-két halott és csekély számú könnyebb sérült is csak azt bizonyította, hogy a nagyhétfői első támadás óta a lakosság belátta, hogy az óvóhelyeken kereshet egyedül menedéket légitámadás idején.

Rommel tábornok szemleútja

Berlinből jelenti: (MTI) Mint a Német TI jelenti: Rommel tábornok az utóbbi napokban újból meglátogatta a védelmi berendezéseket a franciaországi földközi tengeri partokon. Utja a Pyrroneusoknál levő szaggatott meredek tengerparttól a Rhone partjának lagunájáig vezetett. A nagy marseillei és touloni kikötők megsemmisülése után útját a francia Rivierán fejezte be.

Szent László királyunk, Istennek szolgája...

Azt, aki után, a krónikás szavával élve, nemcsak Magyarországon, de mind egész kereszténységben nagy siralom és bánat támadt olyan kegyes királyunk halálán, és három esztendőig ez országban szép öltözet, táncjárás és semmi vigasztétel sem látaték, sem hallataték. — az éneklők ajka sem feledhette el.

Az ősi székesegyház falai visszhangozták a zárándokok énekét, amint körmenetbe tömörülve vonultak ki a szent király sírjától a székesegyház előtti térre, hogy ott a hatalmas lovaszobrot megkerülve, Szent László ereklyéjét vieszkieérjék az ő tiszteletére emelt oltárhoz.

Ifjú és öreg egyaránt énekelte:

*Idvezlég kegyelmes Szent László király!
Magyarországnak ödes átalma,
Szent kerályok közt drágulatos gyöngy,
Csillagok közt fényességes csillag...*

*Dicsérjük magyarok Szent László király!
Bizony érdemli mi dicséretünköt!
Dicsérjük őtet, unyalok, mondván:
Idvezlég kegyelmes Szent László király!*

Az ősi ének patinás zamata uralta a templom levegőjét, szívőből fakadt az. Mert a magyarnak nagy szüksége volt minden időben, hogy vigaszt, erőt mérítsen a szent király sírjánál. A nyugati kultúra keleti őrornyában nem volt könnyű soseem az őrtállás. Nemzedékek véréit itta fel a szomjas föld s bizony sokszor borult a magyar a hordáktól fölperzeelt otthonának üszkök romjaira és sirva emlékezett fiúra-jányára, akiket rabokként hurcoltak el a betört emberország. Ő vértett, de Nyugat ennek a véráldozatnak az árán békésen fejlődhetett.

Ősidőktől körmenettel ünnepelte a magyarság Szent László emlékét. Ereklyéjét körülhordozta a városban, mint ez a hitvitázók iratából is kitűnik. Ma már hál' Istennek, minden magyar érzi ennek a hitvallásnak szükségét. Mert nagy szükségünk van rá. Méltán tesszünk hűvallomást énekünkben:

*Isten, hazánkért tordelünk elődbe,
Rút bűneinket jószággal földd be.
Szent magyaroknak tiszta lelkét*
[Keresztes]

Érdemét idézzed...

Mert megszedültünk. Hangzatos szavak sántán csébjá maszlagolta öntudatunkat s csaknem megörlődünk a vihar tombolásában, elsüllyedtünk a borzalmas hinarban. Isten kegyelme szinte az utolsó pillanathban rázott fel bennünket, hogy azután elénk állítsa a szent király főnséges alakját követendő példaképként, akinek lelki kincsei kell, hogy buzdítsák a nemzetet, adják vissza a jobb jövőbe vetett hitét. De egyuttal mutatója legyen annak az útnak is, amelyen egyedül érheti el célját: a nem-

Májusban megkezdődik a nők honvédelmi munkára való kötelező igénybevétele

Az igénybevétel egyelőre 18-30 éves hajadonokat és gyermektelen asszonyokat érint

A háborús szükségesség következtében a nők önkéntes honvédelmi munkája mellett májusban megkezdődik azoknak a honvédelmi munkára való kötelező igénybevétele, eleveorban egyes hadiüzemekben. Az igénybevétel egyelőre a 18—30 éves hajadonokat és a gyermektelen asszonyokat érinti. Az igénybevételt a honvédelmi miniszter kiküldöttjeinek felhívására a népmozgalmi nyilvántartók rendelik el. A honvédelmi miniszter kiküldöttjét a kiválogatás munkájában bizottság támogatja, melynek tagjai lesznek a női honvédelmi munkaszervezet helyi bizottságának képviselői is.

Az igénybevételnél alapvető szempont, hogy az igénybevevő nő megmaradjon családjában, a lakóhelyén és onnan járjon munkahelyére. Kivételes esetben történik csak igénybevétel olyan helyre, ahol a lakóhely változtatása is szükséges. Ilyen helyen a munkaadó köteles az igénybevevő nő elhelyezéséről és élelmezéséről gondoskodni. Az igénybevételt úgy hajtják végre, hogy az érintett nőket a népmozgalmi nyilvántartó

a bizottság elé idézi, amely a menteségi okok gondos mérlegelésével megállapítja, hogy az illető jogosult-e mentesítésre, vagy tekintetbe vehető szellemi vagy testi munkára?

A bizottság többek között teljes mértékben méltányolja a következő okokat: 1. Terhes állapot; 2. Családjá hazatartását állandóan maga látja el, vagy gyámolításra szoruló hozzátartozóját maga gondozza; 3. Betegség esetén, illetve öregkor esetén gyámolításra szoruló hozzátartozóját maga gondozza. 4. Önálló iparos vagy kereskedő, vagy méltánylat érdemlő önálló foglalkozást folytat. 6. Olyan emberbaráti munkát végez, melynek folytatása a bizottság elbírálása szerint közérdek. 7. Olyan hazatartási alkalmazott, akinek ilyen munkában való megtartását egyenként lefolyt kivizsgálás alapján a bizottság megokoltnak találja.

Testi munkára elsősorban azokat jelölik ki, akiknek rendszeres kereseti foglalkozása is a testi munka. Ezenkívül testi munkára veszik igénybe azt a nőt, aki testi rátermettsége következtében alkalmas és általános műveltsége alapján

szellemi munkára egyáltalán nem, vagy csak szükségképpen lenne használható. A műveltség fokának elbírálásában az iskolai végzettség az alap, de ezenkívül az érintett nő egyénisége is figyelembe vehető. Zsidó nők testimunkára kapnak kijelölést és igénybevételt.

A bizottság elé idézett nőknek jelentkezősükkor el kell vinni személyi okirataikat. Ha azonnali igénylés kielégítéséről van szó, akkor a kijelölt nők ott helyben megkapják az úgynevezett honvédelmi munkajegyet, amelyen feltüntették, hogy hol és mikor kell munkára jelentkeznie. Ha csak kiválogatás célját szolgálja az idézés, akkor a szükséges adatok feljegyzése után a bizottság az idézett nőt elbocsátja, esetleg már ezalkalommal közli vele, hogy milyen munkára jegyezte elő.

A honvédelmi munkára igénybevevő nő szociális gondozásáról, egészségének és erkölcsének védelméről az ipari hadiüzemekben a honvédelmi minisztérium által külön e szolgálatra kiképzett és oda beosztott honvédelmi gondozónők gondoskodnak.

zet erkölcsi, lelki megújulását.

Emlékezzünk csak az 1942-ik esztendő Szent László jubileumára. A kommunizmus és a megszállás után, mily elemi erővel tört fel az elalélt lelkekben akkor a nemzeti öntudat, amelynek forrása a szent király lelkiségének magával sodró ereje volt.

Testedben tiszta, lelkedben fényes... — zengi róla az ősi ének és ez a jellem omeli fel Magyarországot korának egyik vezető államává és erősíti meg kereszténységében annyira, hogy ott nem tud többé felbujrázni a pogányság.

Egykori oltárának pompás, faragott márványsíriának még csak a töredékeit is szertemálástotta az évszázadok számcsapó vihára. Ennek az ereklyés oltárnak az alapja után kutattak az 1883-i ásatás alkalmával. Szent László porait sem tudták átmenteni egészen az utókor számára. Egyháznak egykor féltve őrzött kincse, fejerekléje. Győrtött rejtőzködik a nekünk onnan kellett koldulnunk egy darabkát, hogy nekünk is legyen valami abból, ami valaha egészen a miénk volt.

Nem zúgolódunk. Őrizzük féltő gondattal ezt a darabka, aranyál, drágakőnél mindennél értékesebb ereklyét, mert érezzük, hogy Szent László azért teljesen a miénk.

Az ország határain kívül katonáink a sántán hatalmas ellen küzdenek és mi körmenetet tartunk. Nem ünneplünk, hiszen ma nincs helye az ünneplésnek a szörnyűség értelmében, mert a Kárpatok keleti lejtőinél a drága magyar vér szent áldozata védi a hazát.

Ez a körmenet könyörgés és hitvallás. Amikor az ereklye nyomában egy család tagjaként lehajtott fejjel zarándokolunk, lelki szemünk előtt leomlik az idő és tér határa. Előttünk áll maga a Szent, akinek pártfogásáért hívő lélekek folyamodunk:

*Székeltű László,
Ki nem ismeri félelmet,
Legy ereje, pájsza
Gyengesivű népednek:
Ingadozó lelkek,
Sok csapással vertek,
Töled kérnek védelmet...*

Az Egyház szentjeit követendő példaképpé állítja elénk. Ez az ereklye erre figyelmeztet minket. Nem imádjuk, csak szajgózó lélekkel fordulunk feleje, hogy Szent László egyéni varázsanak, székeltűnek ereje villanyozza fel erényes voltunkat és merjük remélni, hogy aki neki megadta kegyelmével ezt a fenegees királyi jellemet és a mélyéges krisztusi lelkiületet, Istennél a magyar nemzet lajtorjája — lesz.

De figyelmeztet ez az ereklye arra is, hogy a magyar addig lesz csak magyar, amíg ugyanaz a mindenre kész áldozatkész és tisztalelkűség vezeti tetteiben, amit a szent király halóporában is szimbolizál. Egyéni önzések, öncélok elfajult világa a közönséget rothasztja, a nemzet életfaján pusztító szüként rombol és az ilyen nemzetnek nincs többé létjogosultsága.

Ez a körmenet elkötelező hitvallás. Nemcsak hívő keresztény voltunkat valljuk meg, de fogadalmat is egyuttal arra vonatkozólag is, hogy élünk minden

Keresztény magyar

keresztény

magyarnál vásárol!

tetteben ez a lelkiület lesz vezérfonalunk és nem leszünk hűtlenc a szent-lászlói eszméhez.

Ma szobra a ezékesegyház előtt őrt áll. Nyugodt, szinte komor tekintete Erdélyt nézi. Keze csatabárdján nyugszik. Valamikor ezt a területet védte. Útmutató ez a tekintet a számunkra is, hiszen honfoglaló és hontmegtartó magyarok hamvait őrzi Erdély földje. Nem lehetünk hozzájuk viszonyítva: rút szibarita váz.

Lehet-e hát hármikor is hálátlan a

nemzet azzal a királlyal szemben, aki a maga életével nyújtott példát nemcsak az igaz krisztusi életre, hanem azt is megmutatta nemzetének, hogy az erő, az igaz lovagiaság, az erényes és hithű lelkiség közös testvérek. Egyazon isteni forrásból táplálkoznak és ha az egyik sorvadásnak indul, a másik sem élheti túl.

Méltán zenghetjük hát:

Dicséerjük magyarok Szent László kerályt...

Használhatja-e a fogász a fogorvosi címet?

Érdekes jogi ügy a törvényszék előtt

Nagyvárad, május 6. Az orvosi, illetőleg fogorvosi cím használatára vonatkozó érdekes jogi ügygel foglalkozott szombaton délelőtt a nagyváradai törvényszék. Az ügy előzménye az, hogy Schertz Elemér nagyváradai fogász ellen még ekkor elzárás előtt eljárás indult amiatt, hogy fogorvosi címet használt, ezt a rendelőjét jelző több táblán is feltüntette és a kifüggesztett táblák között olyan is volt, amelyben a Romániában használt „dentist” jelző „D” betűje úgy volt feltüntetve, hogy a felületes szemlélőre a „Dr” megjelölés benyomását tette.

Schertz Elemér rendelőjében annakidején vizsgálatot is tartottak s ott fogkezelésre alkalmas műszereket, továbbá asszisztens személyzetet is találtak, úgy hogy az ellene felmerült gyanu beigazoltnak tűnt fel. Kihallgatása során egybéként maga Schertz Elemér sem tagadta, hogy fogkezeléssel foglalkozott, védekezésül azonban azt hozta fel, hogy három diplomája, illetőleg jogosítványa is van s ezek között akad olyan is, amely a „doktori” cím használatát megengedhetővé teszi.

Elsőfokon a járásbírósg foglalkozott

az ügygel és a tanúk, valamint szakértők kihallgatása után kimondotta, hogy a terhelt jogtalanul használta az orvosi címet s ezért Schertz Elemér kétetheti fogházbüntetésre és fogászati működésének három esztendői időtartamra való feltüsgesztésére ítélte. Ezenkívül elrendelte a rendelőben talált műszerek és fogászati eszközök elkobzását.

Fellebbezés folytán most a törvényszék foglalkozott az ügygel. Schertz Elemér, aki egyébként egy másik bűnügyből kifolyóan jelenleg is letartóztatásban van — a törvényszék előtt is azt hangoztatta, hogy joga volt a fogorvosi cím használatára, amelyet egyébként szerinte fogtechnikusok is használtak s védekezésül felhozta még, hogy abban az időben, amikor ellene eljárás indult, még nem állott módjában a magyar orvosi kamarába magát felvétetni.

A törvényszék a terhelt kihallgatása, valamint védőjének és az orvosi kamara kiküldöttjének meghallgatása után úgy döntött, hogy orvosszakértőt hallgat meg az orvosi cím használatának kérdésében és a tárgyalást a bizonyítási eljárás kiégészítése céljából elnapolta.

Nem deszkázzák be a getto ablakait, hanem csak bemeszelik

Nagyvárad, május 6. A tegnapi nap folyamán teljes erővel megindult a keresztény lakosságának a gettóból való kiköltöztetése. Mintegy 500 keresztény családnak kell a zsidók számára kijelölt területről kihurocolkodnia. A lakásigénylőek már megtörténtek s igen sokan kézhez is vették az új lakás kiutalásáról szóló határozatot. A kiköltöztetés hatóságilag történik. Mihelyt a lakásigénylő megkapta a határozatot, bizottságot jelölnek ki melléje, amely egy hatósági megbízottból, egy közlelmzési alkalmazottból és egy rendőrből áll s ez a bizottság teherautókat bocsát a költözködő keresztény család rendelkezésére, majd az új lakást felnyitja, az ottlévő ingóságokat egy szobába gyűjti, amelynek ajtaját lepecsételi, az élelmiszer- és fakszletet pedig hatósági raktárba szállítja. A lepecsételt szobába zárt ingóságok elszállításáról a jövő héten történik gondoskodás, ha ugyan sikerül a keresztények kiköltöztetésével a rendeletben megállapított határidőig végezni.

A költözködés ugyanis elég hosszú időt vesz igénybe, mert a kihurocolkodó keresztényeknek nem volt elég idejük ahhoz, hogy ingóságukat elszállításra alkalmas módon összehozzák s így a

fel- és lerakodás a legtöbb helyen elég hosszadalmas. A zsidó házakban talált ingatlanok egy szobába való gyűjtéséhez s az élelmiszer és tüzelőanyag elszállításához is idő kell s a szállító eszközök nem állanak korlátlan számban rendelkezésre. Azért a mai napon úgy a lakáshivatalban, ahol az igénylőket utézik, mint pedig Selényi irodaigazgató hivatalában, ahol az új lakásokba beköltöztető bizottságokat osztják be, rendkívül nagy ma a forgalom.

Közben folyik a gettó teljes bekerítésének a munkája. 2800 folyóméter kerítés veszi majd körül a gettót s ebből nem kevesebb, mint 2300 métert most ácsolnak a munkások, míg a többi kőfalak és egyéb építmények bekombinálásával oldódik meg. Magának a gettónak a területe valamivel több mint 10 ezer négyszögöl. Ez a terület a Komendáns-réten nagy szabad térségeket foglal magában, ami egészségügyi szempontból bizonyos előnyt jelent, viszont a zsidóságnak házakban való elhelyezését megnehezíti.

A gettóban egyébként megindult a szervezkedés munkája. A hírközsg már megalakította a közigazgatás különböző szerveit. Egészségügyi és közbiztonsági szolgálatot állított be, köztisztviségi al-

kalmazottakat, rendőröket nevezett ki a inézkedéseket fogantatosított a közlelmzés tekintetében is. Mindezekre a szervekre természetesen rendkívül nehéz feladat vár, mert nagy tömegek el-látásáról van szó.

A rendelet értelmében ma estig el kell készülnie a gettó körülzáró kerítésnek. Valószínű, hogy amennyiben a keresztények kiköltöztetése nem történhetik meg, mégis rést hagynak a szükseges helyeken, hogy a kihurocolkodást lehetővé tegyék.

A gettó határain lévő házak ablakait nem fogják befedezkázni, hanem belülről bemeszelik, hogy a gettón kívül levő területre való kilátást megakadályozzák. Ezt a munkát már tegnap délután elvégezték.

Bárdossy László visszaadta megbízatását a jobboldali partok egyesítésére

Jelentettük, hogy szerdán délután nagyfontosságú értekezletet tartott a Magyar Élet Pártja, amelynek vezetősége lemondott s az ügyvezetést egy háromtagú bizottság, a szükséges személyi és szervezési problémák intézését pedig egy külön hattagú bizottság kezébe tette le.

A hivatalos jelentés arról is beszámol, hogy Vay László bárót a párt törvényhozói felkérték a jobboldali egység megteremtésére irányuló tárgyalások folytatására.

A Magyar Élet Pártja részéről történt megbízással párhuzamosan széles és átfogó megbízatást nyert Bárdossy László volt miniszterelnök, jobboldali politikai életünk kimagasló egyénisége egy közös, nagy nemzeti s szociális szellemmel feltöltött pártszervezet megteremtésére, amely az intranzingens jobboldali pártokat, illetve azok többségét egyesítette volna. Mint most értesülünk, a Magyar Élet Pártjában bekövetkezett döntő fejlemények ellenére is még számos nehézséget kell leküzdeni az egység megteremtéséhez.

Erre mutat az a megerősített hír is, hogy Bárdossy László az egységes jobboldali politikai szervezet megteremtésére kapott megbízatását csúrtörtökön este visszaadta és tárgyalásait egyelőre megszakította. A pillanatnyi nehézségek ellenére az intranzingens magyar jobboldali hívei bíznak abban, hogy a nagyszabású pártszervezeti megoldás mégis meg fog születni.

Változás a járásbírósgon. A MTI jelenté: Az igazságügyminiszter Lengyel József dr. tapolcai kir. járásbíró a győri királyi tábla, mint elsőfoku fegyelmi bíróságnak jogerős ítélete nyomán hivatalból áthelyezte a tabi kir. járásbírósgra

Szabadonbocsátották Gandhit. Lisszabomból jelentik: (MTI) A brit hírszolgálat jelentése szerint az indiai kormány úgy döntött, hogy Gandhit az orvosi jelentések alapján feltétel nélkül szabadonbocsátják. Az erről szóló nyilatkozat hangoztatja, hogy csupán orvosi okokból engedik szabadon. Ma reggel 8 órában állapították meg a szabadonbocsátás idejét. — Lisszabomból jelentik: (MTI) A brit hírszolgálat közlése szerint szombaton reggel 8 órákor szabadonbocsátották Gandhit és régi ismerősének Lady Thackerstynak lakásárz szállítására.

Sikeres támadó vállalkozásokat hajtottak végre csapataink Kolomeától délre és északra

A szovjet csapatok helyi jellegű támadásai összeomlottak. Délolaszországban kölcsönös felderítőtevékenység folyt

A MTI jelenti: Iletékes helyről közlik, hogy az elmúlt két nap alatt a magyar arcvonalon mindkét fél csak helyijellegű támadást intézett, amelyek az arcvonal felderítését, illetve az arcvonal előnyösebb igazítását célozták. A bolszevtájk irányú törekvései sorra megghiúsultak, ezzel szemben saját vállalkozásunk sikerrel jártak, ami a csapatok vezetés- és fejlődésbeli fölényét, valamint harcosszellemüket és rátermettségüket igazolja. Ezekben a helyijellegű harcokban különösen a magyar tüzérség fölénye domborodott ki, amelynek minden egyes esetben rendkívül rugalmasan vezetett gyors és pontos tüze mind a szovjet támadások elhárításánál, mind a saját vállalkozások támogatásánál rendkívül hatásos módon érvényesült. Gyalogságunk valamiről közelharcát az ellenséges páncélosok ellen az elmúlt napon is folytatták. A harcok során legendás hőstettek születtek. A többi között Vargha József és Tömörly Imre haduzsárbeli őrzőzetők a rütk törő T. 34-es szovjet harcokcsitól nem rettentek meg, hanem öntevékeny vakmerő rajtaütéssel a közelharcban megsemmisítették. A szovjet támadások elhárítása minden valószínűség szerint egyéb okok mellett a legutóbbi súlyos vér- és anyagvesztéseknek tudható be. Eppen e miatt — amint a szovjet vezetőség a veszteségeket pótolni tudja — számolni lehet a támadások folytatásával.

A honvédezerkar főnökének jelentése

A MTI jelenti: A honvédezerkar főnöke közli: Az elmúlt két nap alatt az ellenség nagyobb kötelékekkel csak helyenként intézett támadást a magyar csapatok ellen. Ezek a támadások összeomlottak. Öt harcokcsit kilőttünk. Saját arcvonalai támadóvállalkozásaink mind Kolomeától délre, mind ettől északra sikerrel jártak. A harcok közben erős ellenséges harccsoportot semmisítettünk meg, többek között 17 ellenséges löveget zsákmányoltunk, jórészt használható állapotban. A nap folyamán angol-szász bombázók terrortámadást intéztek Budapest lakónegyedei ellen. A veszteségek és károk, valamint lelőtt ellenséges gépek számának megállapítása még folyamatban van.

A véderőfőparancsnokság jelentése

Berlin, (MTI) A Führer főhadiszállásáról jelentik a Német Távirati Irodának. A véderő főparancsnokság közli: A német csatarepülők Szabasztopol mellett megtámadták az ellenséges tüzérségi állásokat és megsemmisítették 26 aknavetőt. Légiharcokban vadászok 14 csatarepülők pedig 15 ellenséges repülőgépet lőttek le. Itt ismét különösen kitűntette magát Lampert hadnagy. A román Szerettől keletre a bolsevisták egész napon át keskeny arcvonalon egymást követő hullámokban támadtak: német és román csatarepülő kötelékek együttműködésével kemény harcokban visszavertük őket, ezalkalommal számos páncéloszt veszítették. Erős német harcú repülőkötelékek az elmúlt éjjel megtámadták a szovjetnek Észak-Ukrajnában levő számos utánpótlási pályaudvart. Koveltől délnyugatra a szovjetnek

csatarepülőkkel támogatott heves helyi támadásai fegyvereink összefogott tüzeiben összeomlottak. Az ellenség itt különösen nagy és véres veszteségeket szenvedett.

Olaszországban kölcsönös élénk felderítő és rohamtevékenységen kívül nem volt más említésre méltó harcselekmény. Egy gyengébb ellenséges bombázókötelék az elmúlt éjjel robbanó- és gyújtóbombákat dobott le Budapest város területére. A támadó repülőgépek közül négyet lelőttek.

Északamerikai kötelékeknek a megszállt nyugati területre és Németország északnyugati részére való berepülés alkalmával csütörtökön 11 repülőgépet lőttünk le. Néhány brit repülőgép az elmúlt éjjel bombákat dobott Köln és Manheim térségére.

Ujabb érzékeny veszteségeket szenvedtek az amerikai bombázók román terület felett

Berlinből jelentik: (MTI) Az Interinf jelenti: Pénteken a délutáni órákban erős angol-szász kötelékek nyomultak be Románia légterébe. A német vadászipülőgépek és a léghárító tüzérség az ellenséges kötelékeket már az odarepülés során elkeseredett légharcokra kényszerítette.

Berlinből jelentik: (MTI) A Német Távirati Iroda értesülése szerint a Bukaresttől északra elterülő rész ellen május 5-én délután támadást végrehajtott amerikai bombázók újra érzékeny veszteségeket szenvedtek a villámgyorsan lecsapó román és német léghárítás nyomán. Az eddigi jelentések szerint a német és román vadászok már a berepülés alkalmával 21 négymotoros gépet pusztítottak el. Számolni kell azzal, hogy az ellenség

vesztései még nagyobbak, tekintettel arra, hogy a léghárító tüzérség igen hevesen működött azon területek felett, amerre az amerikai bombázók elhuladtak.

Berlinből jelentik: (MTI) Az Interinf jelenti: Olaszországban a délolaszországi arcvonal nyugati szakaszán a megszálló csapatok előkészületeikkel kapcsolatban a Garagliano felső folyásánál és Cassinótól délre felderítő tevékenységet fejtenek ki. Az olaszországi déli arcvonal keleti szakaszán a megszállók Ortonánál és Monté-től keletre öt megerősített támaszpontot vesztek el. A netunói hídfőnél csökkent a harcitévékenység. A német messzehordó ütegek éjjel-nappal lőtték a megszálló csapatoknak Nettunótól és Anziótól északra levő készletraktárait.

Stockholmban egyre jobban érezhetővé válik a londoni diplomata-zárlat

Grönlandban befejezték a nagy amerikai támaszpontok tökéletesítését

Stockholmból jelentik: (MTI) A londoni diplomata-zárlat hatásai Stockholmban is kezdenek érezhetővé válni. A megszállt országok követségei nem tudják fenntartani az érintkezést a londoni vagy kairói kormányokkal. Csak egész kivételes esetekben engedik meg igen fontos üzenetek továbbjuttatását. Stockholmra Ezek a jelentések a stockholmi angol követségen mennek át. Ezeknek az állapotoknak következtében a különböző menkölt kormányok követségeinek értesültsége megrosszabbodott.

Lisszabonból jelentik: (MTI) Mint a brit-hírszolgálat jelenti, Curtin, Ausztrália miniszterelnöke a sajtónak adott nyilatkozatában körvonalazta azokat az elgondolásokat, amelyek szerint világbirodalmi központi bizottságot létesítenének állandó titkári hivatallal, amely megkönyvitene a brit világbirodalom tagjainak együttműködését. Az új bizottság háboru utáni tevékenységéről szólva, Curtin kijelentette, hogy a szervezet hasonló lesz a régi népszövetséghez, csak hogy sokkal több tanácsstag bevonásával valószínűsít meg.

Amerikai beismerés a súlyos repülőgépvészteségekről

Genfből jelentik: (MTI) Londoni jelentés szerint Donald Nelson bejelentette, hogy azoknak a súlyos veszteségeknek a következtében, amelyeket az amerikaiak a berepülésekkor, a visszarepülésekkor, sőt gyakran már a próbarepüléseknél elszenvednek, a fősúlyt a repülőgépgyártásra kell vetni. Az összes termelés 30 százalékát repülőgépgyártásra fordítják.

Amszterdamból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Az angol hírszolgálat jelentés szerint Grönlandból többszáz amerikai mérnök érkezett vissza az égye-

sült Államokba. Ugyanakkor közölték, hogy Grönland szigetén befejezték a nagy támaszpontok tökéletesítését. A Egyesült Államok mérnök-karának hadosztálya rövid közleményt adott ki, amely a többi között a következőket mondja: A Grönlandon épített támaszpontok a világnak ezt a legnagyobb szigetét egyik létfontosságú tagjává tették az Európába vezető nagy összekötő utvonalnak.

Ugyanakkor Grönland forrása az összes időjárásjelentéseinknek ab Európa ellen folytatott háboruban.



Moszkvába rendelték jelentéstételre a Badoglio-kormány egyik tagját

Milano. (MTI.) A Német Távirati Iroda jelenti: A megszállt Délolaszországból jelenti egy rádióadó, hogy a kommunista érzelmeiről ismert Togliattit, akit Badoglio tárcanélküli miniszterre nevezett k, jelentéstételre Moszkvába rendelték. A jelentés szerint Badoglio-kormány 5 kommunista tagja ellenőrző bizottságot alkotott, hogy a Badoglio-kormány működését ellenőrizze.

Moszkva nem hajlandó több tárgyalásba bocsátkozni a londoni lengyel kormánnyal

Stockholmból jelentik: (MTI) A New York Times londoni tudósítójának táviratát közli, amely szerint az oroszok, miután a vörös hadsereg benyomult Lengyelországnak a Curson-vonaltól nyugatra fekvő részeibe, nem hajlandók tárgyalásokba bocsátkozni a londoni lengyel kormánnyal.

Ankara. (MTI.) Az Interinf jelenti: A szovjet propaganda a Középkeleten nagy pénzüsszeggel folytatja toborzó munkáját. Szíriában a kommunista párttagok számát már 30 ezerre becsülik. A damaszkuszi egyetemen és a beiruti városi színházban kommunista falragaszok láthatók. A kommunista mozgalma a Szovjetunió Barátai Egyesületének Bizottsága támogatja. A bizottságnak tagjai ismert személyiségek. A mozgalom megerősítését a szövetségesek arra is kihasználják, hogy nyomást gyakoroljanak a szíriai kormányra és így kikényszerítsék a hadviselést Németországgal.

Megöltek egy magyar misszionáriust Kínában

Távirat érkezett Kínából, a szalézi rend kínai tartományfőnökétől, a magyar tartományfőnökséghez, amely közli, hogy Matkovics János magyar szalézi misszionáriust megölték.

A szűkszavú távirat szerint, amely a magyar diplomáciai képvislet révén hithirdető utolsó állomáshelyre, a szinesani apostoli kormányzósághoz tartozó Tug-Tong volt.

Matkovics János a győrmezei Markotabögéden született 1907-ben. Már teológiai tanulmányait is Kínában végezte, hogy minél hamarabb elsajátítsa a kínai nyelvet. Az eucharisztikus világkongresszus alkalmával itthon képviselte a kínai szalézi rendtartományt, majd visszament Kínába.

A

SORS

könyvében
meg van írva...

Nyerhet, ha van
ÁLLAMISORSJEGYE

Egész sorsjegy 4 P, fél 2 P.

NAGYVÁRAD JELVÉNYEI

Irta: Széll Sándor dr. Bihar vm. tb. főszolgabírája

Bihar-Várad (későbbi nevén Várad, ma pedig Nagyvárad) nagynevű alapítójának (Szent Lászlónak) személyével kapcsolatos kiváló hagyományait jelvényeiben mind a mai napig megtartotta. Legrégibb pecsétjein — a többi városok akkori pecsétjeihez hasonlóan — a maga védőszentjét: Szent László királyt ábrázolja kezében az ősi harci bárdal (Országos Levéltár: Dl. 29297, 226, 2.)

Szent László nagy rajongója, Nagy Lajos királyunk a város jelvényeit a maga családi színeiben (kék és arany, illetve zászlón sárga) erősíti meg, amely Anjoukori színek a város jelvényeiben mind a mai napig fennmaradtak.

A város jelenlegi heraldikai jelvényeinek (cimerének és zászlójának) egyik első változatát Báthory Kristóf erdélyi fejedelemnek Gyula-Fejérvárott, 1590 évi március 10-én kelt okleveléből ismerjük, amikor megengedi a váradiaknak, hogy pecsétjeiken és zászlóikon örökösen használhassák a kék alapon királyi korona felett ősi magyar harci bárdot forgató arany oroszlán jelképét. Ez nyilván egy régebbi cimeralakzat megerősítése, amelynek oklevelét ezidőszereint sajnos, nem ismerjük. Benne azonban kétségtelenül felismerhetjük Szent Lászlónak még az Árpádok korából származó jellegzetesen magyar heraldikai ábrázolását.

Az oroszlán a régi felfogás szerint minden kétséget kizáróan fejedelmet jelképez. Különösen áll ez a biharváradai cimerepajzs oroszlánjára, amely királyi korona felett ágaskodik és fején is nyílt királyi koronát visel. A bárd pedig szintén nagy katonaszentünknek, Szent László királyunknak jellegzetes ismertetője.

Az ezen Báthory-féle cimerepajzsban is fenntartott ősi kék-arany (illetve zászlón

Újanc és ezredes hajmeresztő párbaja

Hogyan is „csinálják“ a németek a nagy amerikai légi vereségeket?

Az amerikai bombázó fegyvernem a Németbirodalom ellen intézett egyik legutóbbi nagyszabásúnak intézett támadását 129 repülőgép, közte 105 négymotoros bombázó — Viermot-Bomber — elvesztésével fizette meg. A csata orosz-lánrésze a német vadászerek fiatal utánpótlást illeti: újra és újra megtámadták a zárt ellenséges kötelékeket és a kísérő távolsági vadászoknak is vereségeket okoztak

Dél felé jár az idő. A föld és a nap között csillogó páraréteg képződött. A parancsnok a megnehezített látási viszonyok ellenére is idejében fölfedezte a berepülő terrorrepülőök erős vadászvédelemmel nyugat felé tartó csoportjait.

Míg a bajtársak a négymotoros Boeingekre vetik magukat, a mi osztályunk a kísérő Thunderbolt és Mustang típusú kísérő vadászokkal veszi fel a harcot. A vad kergetőzésben B. őrmester Mel 109-e hirtelen „kicsuszik“ a mire a pilóta ismét hatalmába keríti a gépet a légséta már messzire elhúzódtott tőle.

Most kétszeresen kell figyelned, — mondja magának a fiatal vadászrepülő. Fiatal, még nagyon gyerek, mind évre, mind pedig vadásztapasztalatokra nézve. Ma repül negyedszer az ellenség ellen. A nyitány jó volt: a harmadik felszá-

lás alkalmából leszedett egy Thunderbolt-ot, ma pedig — na, várni kell csak és figyelni, a többi meg majd magától adódik majd.

B. lankadatlanul kutatja a szemhatárt. Élénken figyel fel és le, jobbra és balra, előre és hátra. Mindenütt az ismert kipuffogógáz csikok, ellenség azonban sehol.

De mégis! Ott, elől! Még hozzá kettő, nemis egy!

A fiatal vadászrepülő gondolkodás nélkül ráveti magát a két amerikai Mustangra. De a jenki is észrevette ám a germant és ügyes fordulózással igyekszik elcsipni a frakkját. A harc egyenlőtlen: ketten egy ellen. S ez az egy nem is rendelkezik valami sok tapasztalattal a légi harc terén. De annál vitézebbül verekszik. A sors kegyes hozzá. Az egyik amerikai éles forduló közben tulhuzza a gépet és a Mustang jobb szárnyon lecsuszik. Most rá — már vége is van...

De a másik ellenfél, úgy látezik, öreg, tapasztalt róka. Fordulózik, mint valami örült. A német sehogyan sem jut lövőhelyzetbe. Két, három perc telik el ilyeténképpen: B. őrmester egy ellenkanyarban előről vágat az amerikai felé. Itt az alkalom...

Sajnos: fegyverei bedögltek. Hogy a... — káromkodik B. barát-

kék-sárga) színek pedig nemesak, hogy az Anjoukra való emlékezést vannak hivatva fenntartani, akiknek Bihar-Várad kiváltságai és hatalmas városi fejlődése tekintetében olyan sokat, sőt lehet mondani mindent köszönhet, hanem ezek a színek (lévén a székelységnek és Erdélynek ősi színei a kék-sárga) dokumentálhatják Váradnak Erdélyhez való ősi kapcsolatát is, amelyek révén a város hajdan az „Erdély Kapuja“ jelzőt kiérdemelte.

Rudolf király 1600 március 21-én kelt oklevelében megerősíti Várad városát régi kiváltságaiban és az ősi színeiben megtartott fejedelmi jelvényét megfelelőképpen kibővíti. Így a szentlászlói bárdot az égből alászállott fehérlétköntösű angyal nyújtja át a nagy királyt ábrázoló arany oroszlának, ami Szent László hadakozásainak isteni sugallatra, felsőbb parancsra való visszavezethetőségének agyvis Szt László isteni elhivatottságában gyökerező országzászlójának gyönyörű jelképezése. A sisakfoslányainak színe természetesen itt is szabályszerűen: kék-arany.

A heraldika általános érvényű szabályai értelmében a zászló és lobogó egyezik a cimerepajzsral (a rajta látható alakzatokkal és színekkel). Ilyen heraldikai (felvonulási) zászlót adományozott a Bihar-Váradai Társaság a városnak ősi hagyományainak tiszteltetére mostani nevezetes (1093—1943) jubileuma alkalmából.

Az ilyen zászlóval kellene egyeznie a heraldikai elvei szerint a város lobogójának is, amely épületekre szerelt vagy tereken elhelyezett árbócokra (órfákra) kerül felvonásra. Ha a lobogó alakzatát egyszerűsíteni is kell (pl. komplikált alakzat esetén), az alapszíneket feltétlenül meg kell tartani. Nagyvárad városi

lobogója is egyszerűbb pedig egyik középkori metszeten látható megoldás szerint egyszerű Andráskereszt (a székelység ismert népművészeti motívuma, mégpedig az ősi cimerepajzs színeinek megfelelően, kék alapon sárga harántkereszt).

Nagyváradnak a liberális korszakból származó jelvénye a (piros-fehér-kék) trikolor, mint a polgári szabadságjogok jelvénye (eredetileg a szabadkőművesség és a francia forradalom harmas jelszavának — szabadság-testvérség-egyenlőség — látható jelképezése) vált városi jelvényé. Ezzel szemben ma már azonban mindenképpen az ősi lobogó visszaállítása az indokolt, annál is inkább, mert az ezen szereplő kék-sárga színek a székelység ősi színei és egyeznek az egykori önálló erdélyi fejedelemség színeivel is. A város cimerepajzsain mindig ezek a kék-sárga, illetve kék-arany színek szerepeltek, piros-fehér-kék soha.

Figyelteti a rendőrség a lezárt zsidó lakásokat

Nagyvárad. A zsidók ghettoháza való tömörítése után azoknak lakásait és a hozzátartozó lakrészeket a hatóságok lepecsételik. Ugylátszik, hogy a nagyvárad-i hírhedt betörők ezt az alkalmat igen jó fogásnak tartják, mert értesülésünk szerint több magára maradt lakást kifosztottak. Csütörtökön délután feljelentés érkezett a rendőrségre, hogy Fischer Hermann Kocsán János-utca 26. szám alatt lévő lakásának faskamráját feltörték és az ottan talált ruhaneműket, cipőket és egyéb holmikat ellop-ták. Feljelentés után megindult a

Gépiőrművezetőképző (autó és motorkerékpár) magánanfolyam

kezdődik május 8-án, hétfőn este 7-kor. Beiratkozni lehet az iskola iródjában d. e. 10—1-ig, este 5—7-ig Ritoók Zsigmond-utca 15. szám. Telefon 22—09. (Andriksa garage)

tunk. Az ellenség nyomjelzős lövedékei végigsöpörnek a szárnyak és a vezetőülés fölött. Egy pillanat és a tüzesugár a Mel 109-et paskolja végig. De a németnek szerencséje van. A jenki ugy-látszik jobban repül, mint lő és B. agyában hősiesség elhatározás fogon. Neki kell rohanni, villan fel agyában. Ha már nem lehetem le, hát így intézem el.

És tovább tartja az irányt; egyenesen neki a Mustangnak. A Messerschmidt és a Mustang orra veszedelmesen közeledik egymáshoz. Az utolsó, igazán a legutolsó pillanatban az amerikai kétségbeesetten megpróbálja átnyomni gépét a német alatt. De nem sikerül.

Szörnyű ceattanás. Láng villan. Repülőgép alkatrészek süvitenek a levegőben...

Hogyan „szállt ki“ a zuhanó Mel 109-ből? — nem tudja megmondani B. őrmester. Nem emlékszik semmire, csak arra, hogy hirtelen egyszerre csak ejtőernyőn esüngött és ide-oda ringatózva szállingózott az édes anyaföld felé. Mellette, néhány méternyi távolságban, az amerikai ejtőernyőjének a gombája.

Lezállás közben az őrmester jobb lábán bokatorót szenvedett. Az amerikai-nak még itt is peche van: nagyon benyolult lábészartó. Öreg, tapasztalt repülő. Ezredes és ezredparancsnok az USA Airforce egyik nagy vadászotlétkében. A fiatal B. őrmester megmutatta neki, milyen fából faragott a német vadász — utánpótlást...

Karl Klaus Krebs
haditudósító

Portugália nem hajlandó beszüntetni a Németországba irányuló wolfram-szállításokat

Stockholmból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Az Aftonbladet Washingtonból jelenti: Szerdán este sürgős megbeszélésekre került sor London és Washington között, mert Portugália vonakodik a Németország felé irányuló wolfram-kivittelt beszüntetni. Portugália azzal érvel, hogy a kereskedelmi szerződések is éppen olyan szentek és sérthetetlenek, mint a politikai szövetségek.

nyomozás a rendőrség egyik kiváló detektívje péntek reggel már elő is állította a tolvajt, Kordován Ferenc 43 éves cigány ezemélyében, aki azonnal beismerte a büncselekményt. Tagadta azonban azt, hogy a többi hasonló esetekben rószé lett volna. Kihallgatás után őrizetbe vették, majd át fogják kísérni az ügyészség fogházába.

Egyébként azokat a lakásokat, amelyek a kitelepítés folytán kiürítettek, szigorúan figyelteti. Ilyen lakásokban a kapukat már este 8 órakor be kell zárni.

Ismerkedjünk a légibombák pusztító erejével, hogy védekezni tudjunk ellene

Akik az angolszász légi támadások által sújtott területeket figyelmesebben átvizsgálták, bizonyára feltűnt, hogy azokon a helyeken is láthatók a rombolások nyomai, amelyeknek közvetlen közelében nem esett bomba. Sokszor pedig egészen érthetetlen és megmagyarázhatatlan esetekkel állunk szemben a bombák romboló hatását illetően. Előfordult például az, hogy egy bombacsapódás közvetlen közelében néhány ház összeomlott, azután a környező házaknak a „hajuk szála sem görbült meg”, majd 100—200 méterrel arrébb ismét néhány háznak az ablakai betörték és a tető leröpítve a ház mellett darabokban feküdt.

HOGYAN ÉS MIERT ROBBAN A BOMBA?

A bombák romboló hatása nagyjából két részre osztható: a repeszdarabok által és a légnyomás által keltett romboló hatásra. Amikor a bomba felrobban, a bomba bezejében igen nagy nyomás keletkezik. A mai bombák igen nagyhatású, úgynevezett „super robbanó anyagokkal” vannak megtöltve, amelyeknek robbanó hatása 3—4-szer akkora, mint a háború elején használt robbanó anyagoké. A robbanó anyagok alapanyaga általában a nitrocellulóze nevű anyag, amely arról nevezetes, hogy bizonyos körülmények között gyorsan ég el és ekkor belőle nagymennyiségű gáz keletkezik. Képzeljük el azt, hogy egy bomba bezejében, a néhány centiméter vastagságú acélburók bezejében hatalmas erővel fejlődnek a robbanó anyagokból a nagynyomású gázok. A keletkező gázok a bomba bezejében, a zárt téren megerősödnek és nyomásuk egyre növekszik. Végül a robbanó anyag égése folytán állandóan keletkező gázok olyan nagy nyomásúvá válnak, hogy széjjel fejezik a bomba erős acélöntvény falát és irtózatossággal törnek útjukra.

A RÉGEBBI BOMBÁK ROBBANÓEREJE

A régebben használt robbanóanyagok faasalban égtek és belőlük kevesebb gáz keletkezett, mint a mai új robbanó anyagokból, tehát régebben a robbanó hatás is kisebb volt. A robbanó anyagok égése még a háború elején is másodpercenként 5—6000 méter volt, azaz az illető robbanóanyagból készített

5—6000 méter hosszúságú kábel egy másodperc alatt égett végig. Ma már a eorozatos kísérletezők következtében oda jutottunk, hogy a robbanó anyagok égési sebessége másodpercenként a 6000 métert is meghaladja. Ha pedig gyorsabb az égés, akkor egyszerre több gáz keletkezik a bomba bezejében és így hirtelen nagyra szökik fel a nyomás, ami a bombát széjjelveti.

HONNÉT VAN A REPEZSEK PUSZTÍTÓ EREJE?

A kísérletek szerint a robbanó anyagok az égés folytán térfogatuknak 12.000-szeresére növekednek, azaz például 1 liter térfogatú robbanó anyagból egy szemvillantás alatt 12.000 liternyi gáz fejlődik. Természetes, hogy amikor a bomba bezejében egyszerre ilyen nagymennyiségű gáz fejlődik a robbanó anyagból, a bomba hatalmas erővel felrobban. A legújabb robbanó anyagok az égéskor már annyi gázt fejlesztenek, hogy ez saját térfogatuknak 15.000—18.000-szerese. Amikor a gázok a bombát darabokra szaggatva széjjeljeltetik, a bomba vastag fémlábjából úgynevezett repeszdarabok keletkeznek. Ezeket a fémdarabokat a nagy sebességgel széjjelömlő gázok igen nagy sebességgel lökik el a legkülönbözőbb irányokba. A nagy sebességgel repülő repeszdarabok másodpercenként 1000—1500 métert tesznek meg és iszonyú romboló erejűek.

MEDDIG ÉS HOGYAN HAT EGY EZERKILÓS BOMBA LÉGNYOMÁSA?

A robbanó bomba egyrészt repeszdarabjaival, másrészt pedig a keletkező légnyomással fejt ki romboló hatását. A másodpercenként több ezer méteres sebességgel széjjelömlő, nagyerejű gázok hatalmas ütést mérnek a környező levegőre. Ez a nyomás a levegőben terjed tovább, éppen úgy, mint ahogy a vízbe ejtett kődarab keltette hullámok mind szélesebben elterjednek a vízfelületen.

Ez a légnyomás pusztító erejű. Az embereket falhoz vágja, a falakat kidönti, a fákat kieszarja tüvestől, az ablakokat betöri, a járműveket feldönti, stb. A légnyomás ereje annál nagyobb, minél nagyobb volt a robbanó bomba és minél közelebb állunk a robbanás

banáshoz. A légnyomás ereje a robbanás helyétől távolodva rohamosan csökken. A kísérletek tanúsága szerint egy leejtett 1000 kilogrammos bomba 100—200 méteres körön belül az egyszoros téglából lévő falat ledönti, 200—400 méteres körön a deszkakerítést rombolja széjjel és 600 méteres körön még az ablakokat benyomja, de azon túl általában nem fejt már ki romboló hatást.

LÉGNYOMÁS ÉS REPEZS ELLEN VÉDÉS A FEDEZÉK

A repeszdarabok általában tölcsezerűen repülnek széjjel, a légnyomás minden irányban hat és a földfelszínen mindenütt érezhető. Mint igen érdekes tényről állapították meg azt, hogy a légnyomás nagysága a robbanás közvetlen közelében egy bizonyos helyen a legnagyobb nyomást, majd ettől újra távolodva fokozatosan ismét csökken, míg csak meg nem szűnik. Az épületek, utcák a légnyomást terelik, azaz ha egy téren robban a bomba, a légnyomás a térből kiinduló utcákban szinte végigszalad és végigpusztít. Ezért jó, ha a kis fedezékeket is kihasználjuk, amelyek nem esnek a légnyomás útjába, mert azok a légnyomás erejét lényegesen csökkentik.

Érdekes, hogy a bomba robbanásától sokszor egészen távol is erős a légnyomás. Ez azzal magyarázható, hogy a földfelszínen lévő házak, dombok és

Bármilyen

Ingtatlan

adásvétel, csere vagy bérlet-ügyben bizalommal keresse fel

MEZEI ingatlanforgalmi irodát Nagy Sándor 19. Telefon: 27—30

egyéb tereptárgyak irányítják a légnyomást. Ennek következtében igen nagy légnyomás juthat el olyan messzire is, amilyen távolságban egyébként a környezetben semmiféle légnyomás nem érezhető.

A BOMBA SZÍVÓ HATÁSA

A bomba robbanásakor tehát a robbanás helyétől a levegő igen nagy sebességgel minden irányban szétáramlik. Ha pedig a levegőt valahonnan elvonjuk, akkor ott légritka tér keletkezik, azaz szívóhatás következik be. A szívóhatás a robbanásakor egészen szokatlan helyen jelentkezik néha és gyakori eset, hogy a robbanástól távol egyszerűen egy háztetőt mindenestől felemel a robbanás szívó hatása és néhány méterrel arrébb a földhöz csapja. Ez a szívó hatás igen sok ablakot valóságosan „kiszív”.

A légnyomás hatását Németországban ma már külön kutató intézetek vizsgálják, ahol szakemberek a legkorábbi berendezésekkel igyekeznek a légnyomás törvényzerűségét kifürkészni. A kísérleti tapasztalatokat már gyakorlatban is értékesítik. A legújabb építkezéseknél már 25—50 százalékos csökkentést mutat a bombák légnyomásos romboló hatása, csupán az utóbbi egy év eredményének felhasználása következtében.

Áruforgalmi korlátozások az államvasutaknál május 1-től 15-ig

Beszüntették az express-áru, valamint a darabáru küldeményeket

A „Vasut és közlekedési közlöny” közli az államvasutak igazgatóságának értesítését az áruküldemények felvételénél életbeléptetett korlátozásokról.

A rendelet szerint ezúttal május 1-től május 15-ig bezárólag általánosságban beszüntetik expresszárú, valamint darabáru küldeményeket, mint expresszárú és darab áruként fel lehet adni hűseműveket (szalonna, zsír) szőlőkötöző anyagot, szappant, talpbőrt, üveget, gumibroncsot, vasanyagot, motoralkatrészeket, méhészeti eszközöket, önkezelési küldeményeket és üzemi küldeményeket.

A Nagyváradi—Érmihályfalva—Debreceni—Nyiregyháza, Kisvárdai—Csap vonalról keletre, illetve délkeletre fekvő vonalak állomásaira rendelt, vagy ezeken az állomásokon feladott expresszárú, darabáru és kocsirakomány áru felvételét beszüntetik. A korlátozások alól a fent felsoroltak itt is kivételnek. A kocsirakományra áruként fel lehet ezenkívül adni még takarmányt, szénét, kőszént, kémiai anyagokat, gabonát és takarmányozási célra szolgáló anyagokat.

A Csap—Ungvár—Uzsoki. Batty—Volóci. Csap—Királyháza. Királyháza—Körösmezői és Visóölgy—Borsai vonalak állomásain feladásra kerülő, vagy ezekre az állomásokra rendelt mindenemű expresszárú, darabáru és kocsirakományáru küldemények felvételét beszüntetik. Az

előbb említett kivételezések itt is érvényesek.

A korlátozások rövidített határidővel való kihirdetését a kereskedelmi miniszter engedélyezte. A korlátozó rendelkezés teljes szövegét a „Vasut és közlekedési közlöny” 37. száma közli.

Szeptembertől az ország minden községében levétebizottságnak kell működnie

A Levente Hírközpont jelenti: A múltban azokban a községekben, ahol levétebizottság nem alakult, ennek teendőit a községi képviselőtestület látta el, az időközben szerzett tapasztalatok azonban azt mutatták, hogy a képviselőtestületek szervezeti adottságukból kifolyólag többnyire nem képesek a levétebizottságokra háruló feladatok sikeres elvégzésére.

A levéteintézmény fejlődését áldásos nemzetvédelmi munkásságát gátló helyzet megszüntetésére a Honvédelmi Miniszter elrendelte, hogy mindazokban a községekben, ahol eddig a levétebizottságok teendőit a községi képviselőtestület látta el, a községi levétebizottságot szakfőiskolai bevonásával ez év szeptember 1-ig meg kell alakítani.

A bizottságok megalakítására illetékes járási levéteparancsnokok megteszik a szükséges lépéseket a törvényhatóság első tisztviselőjénél a bizottságok legkorábbi szeptember elsejéig megkezdésükre.



Ez lett a sorsa az angol szász terrortámadónak

Jaj a kapitánynak! avagy a költő — és az apja keze

A költő szerelmes volt.

Ott pillantotta meg először „Őt” a szanatórium kertjének árnyas fái alatt, amint halvány arcát csokranyújtotta a napsugárnak.

Lehet, hogy nem is volt szép; de a költő ebben a különös környezetben annak találta — s megismerkedtek. Nem volt nehéz az ismerkedés, mert itt bent, a betegek társadalmában nem kötelezőnek a kapun kívül eső világ merev, szigorú előírásai. Így hamarosan megtudták egymásról annyit, amennyi éppen elegendő ahhoz, hogy két, hasonlóorsú ember lelkileg egymásrataláljon. A költő még többet is megtudott: például azt, hogy a leánynak korábban egy folyam-örkapitány udvarolt.

Szépén indult szerelmüket ridegen kettészakította a költő pillanatnyi gyógyulása és távozása.

Pillanatnyi, mondom, mert a költő, amint becsukódik mögötte a gondnelküli biztonságot nyújtó intézmény kapuja, előbb-utóbb elveszti lába alól a talajt, melynek ingatagságát csak fokozza az ilyenkor nagymennyiségben elfogyasztott alkohol.

Az általános lelki zűrzavar mellett a jó szesz most a költőben a féltékenységet ördögöt is felébresztette, mely a bizonyára jess — folyamörkapitány személyében öltött alakot.

Azt sem tudta, hogyan hívják, azt sem, hogy hol, merre van, de azért keményen elhatározta, hogy végez vele.

Csak a leszámolás módját fontolgatta még.

Régebben jó vivő híreben állott, ma azonban, a sokkal kiválóbb új generációval szemben már aligha állná meg a helyét.

Talán a fegyverrel próbálkozna? Megboldogult atyja kiváló cöllovő volt. Hátha sikerül neki is?

És már el is indult botorkáló lépésekkel a piaci cöllovőstől felé, hogy képességeit kipróbálja.

Az első találat sikerült. A második is. A harmadik és a többi is. A költő egyre jobban nekivadott. Mit bánta ő most egyre soványodó pénztárcáját; hiszen a ruhája még megvan s végső esetben — ebben neki már nagy gyakorlata van! — azt is el lehet játszani.

Az embereknek is feltűnik az egyre eddább dühvel lövöldöző, de mindig pontosan célba találó költő s egész embergyári képződött körülötte, mely a legközelebbi találatnál már mint a sportmérkőzések közönsége, biztató ritmussal üvölti:

— Bravó! ... Bra-va-ó ...!

A költő visszafordul, szeme vérben forog s csak úgy, a fogai közül veti oda:

— Jaj a kapitánynak!

Majd, mintegy megrészegülve sikerültől és saját hangjának érces zengésétől, jobbkarját magasba lendítve, széles páthosszal, miként a színjátszás hőskorában a kezdő vidéki ripacs, szónoklatba kezd:

— Az apám keze! ... Egyszer, amikor vidéki házámban vendégek voltak, apám a teraszról rámutatott a kertben lévő néger szoborra s azt mondotta: „Barátom, én ennek az úrnak nekik lendítőt lövök...” S elővette fegyverét... így... célzott, és... bumm, már benne is volt!

Ugyanakkor, hogy az előadás sikere még sodróbb legyen, ő is lött és talált.

— Bumm, már benne is volt! ...

jöngött erre a közönség — Jól lövi... apja keze!

Valóságos szavalókórus alakult, mely most már a költő minden találatát után ütemesen harsogta:

— Bravó, apja keze... Bravó, apja keze...

A költő azonban, mint minden gyermek, hamarosan ebbe is beleunt. Fárastotta a hirtelen részakedt roppant népszerűség s az ok sejtése is teljesen elhalványodott benne, amiért eredetileg lövöldözni kezdett. Lelohadt lelkesedésének romjain, rogyadozó léptekkel elindult hát ismét a kocsmá felé és ivott tovább.

Nem gondolt már a kapitányra, sem a négerfigurának nyakkendőjét lövő apja kezére, csak az az egy gondolat tartotta még ébren egyre jobban elhomályosuló öntudatát, hogy miként lát-

hatná viszont szerelmeseit.

Azt mondják, a harag nem jó tanácsadó. Nos: úgy látszik, az ital sem. A költő ugyanis nagy nekibúulásában merész elhatározásra jutott: rendszeresen használt altatójából a kelletnél nagyobb adagot vesz be, aminek is a következménye az lesz, hogy beszállítják újra a szanatóriumba, ő pedig a gyomormosás után rövidesen magához tér, s a kellemes lábadozás időszakában, a kert árnyas fái alatt ismét találkozhat Vele...

A költő azonban nem lenne költő, ha számításában szerencse kísérné.

Minden hajszálpontossággal úgy történt, ahogyan bortól és cöllovői dicsőségétől mámoros fejjel előre kiszámította, egészen a gyomormosás utáni eszméletretérésig.

Akkor azonban megtudta, hogy a leány már nincs a szanatóriumban, Napokkal azelőtt gyógyultan hazatért.

A címét pedig a költő — oly sok izgalom és magokoza kábulat után — végképp elfelejtette.

M. FODOR VIOLA.

Hogyan történt a legutóbbi támadás Budapest ellen?

A Nemzeti Ujság tudósítója a következőkben számol be a fővárost ért nagy támadásról:

Péntekre virradó éjszaka újabb légi súlyos támadás érte Budapestet. A főváros lakossága több jeltől már következtetett, hogy éjszakai meglepetéssel számolhat. Az elsötétített lakásokban éjfél körül már talpon várta mindenki a bekövetkező eseményeket.

Az éjszakai riasztóórák mindenütt időben értesítették a lakókat, úgy hogy amikor megszólaltak a veszélyt jelző szirénák, a csillagos, holdvilágos éjszakán percek alatt az óvóhelyekre vonultak a bérházak lakói. A riasztó ügyeleti szolgálatnak tulajdonképpen ez volt az első nagyobb bemutatkozása és örömmel állapíthatjuk meg, hogy a riasztó órák ébersége nagymértékben hozzájárult a lakosság gyors és fegyelmezett elrejtőzéséhez.

A hivatalos jelentésekből is kiténik, hogy az óvóhelyekre menekült nagy tömegek között csekély kár esett emberéletben. Az utcai járókelők mind fedél alá menekültek és a város félelmetesen kihalt.

Közel negyedóra mult el, izgatott várakozás között, amikor légvédelmi tűzérőgünk a város fölé ért ellenséges gépekre megnyitotta tüzet. Nem sokkal később a főváros fölött nagymennyiségű világító-lámpa gyulladt ki. Helyenként 20 lámpa borította fénybe az utcákat. A tűzérőg légvédelmi gépágyúit főként ezeket a veszedelmes és áruló lámpákat vette tűz alá — hatásos eredménnyel. Miközben a légvédelmi ágyúk hatalmas toroklattanókkal tüzet zúdítottak a magasba, a küzdelem első győzelme elérkezett. Óbuda irányában a fergeteges tüzben találat érte az egyik ellenséges gépet. A repülőgépből tüzláng csapott elő, majd hosszú füstöt huzott maga után és egyre gyorsuló sebességgel a Sas-hegy irányában zuhant. Leesapódása nagy robajjal történt, majd az égő gép nagy lángra gyúlt.

A város különböző pontjain ekkor már tüzek keletkeztek. A ledobott bombák lakóházakat, gyárakat gyújtottak égőre. A légvédelmi tűzoltóság habozás nélkül vette magát a lángokra és hősi en-

feláldozással ostromolta a kigyulladt házakat. A város keleti szélén nagyobb tűz keletkezett. A lángok többszámézer magasba csaptak és a tüztől vörösölt az ég alja. A kihalt utcákban egymás után robogtak a helyszíre a segélycsapatok, hogy idejében résztvegyenek a mentési munkálatokban.

A péntek éjszakai ellenséges berepülés jellegzetesen terrortámadás volt. Budapest területére hadicélpontok kikeresése nélkül hullottak bombák a bel- és külterületre egyaránt. A Belvárosban egy nagy szálloda telitalálatot kapott. A bomba a nemrég átépített diépandace-épület tetőzetébe vágott be, átütötte a negyedik és harmadik emeletet és ekkor robbant. Az utcára nagy robajjal omlott le a törmelék. Az épület földszintjén vakolatporral teltek meg az üzletek és minden ablak betört. Ebben az épülettömbben egyebéknél egy időzített gránát pénteken délután 11 óra előtt egy perccel robbant fel, a hatóság azonban már előzőleg óvintézkedéseket rendelt el, így a bomba anyagi káron kívül szerencsétlenséget nem okozott.

A város belső részében egy tér közpe kapott hatalmas légibombát. Egy régi építész bérpalota legfelső emelete átzu-kadt és a bomba a második emeletig zuhant és ott robbant fel. A ház fala ledőlött s a légnyomás ereje a házor összes ablakait és az üzlet kirakatait bezúzta. Az ablaküveg-károkból megint az a tanulság vonható le, hogy az elővigyázatlanul kezelt lakásokban alig történik üvegkár. Ha az ablakokat kitarjuk és a redőnyöket hézagosan engedjük le, semmi baj nem történhetik.

Ugyancsak a Belvárosban erősen megrongálódott egy híres régi vendéglőház háromemeletes homlokzata. A bomba itt

Miseruhák
cimboriumok, szentségtartók, stb.
Oberbauer A. Utóda
Magyarország legrégebbi templom-berendező és zászlokészítő vállalata
Budapest, IV. Váci-utca 41. sz.
Alapítási év 1863. Tel. At. 83-3-44.
80 éves cég.

egy fa tetejének ütődött és ott robbant... A régi épület homlokzatáról valóságos lekaparta a vakolatot, de a tér összes ablakait is bezúzta. A környező utcákban több rombolóbomba okozott kárt. Tűzesetek főként a város szélén voltak. Egy helyen 14 értékes ló pusztult el. Vízcsőrepedés és gázömlés mindössze egy helyen történt, de a hatóság idejében éhárította a veszélyt.

Sok háztűzet okoztak a gyújtórúdok, de a légoltalmi kiképzésben összeült házi tűzérőgek sok helyen elejét vették a nagyobb bajnak. Ahol gyújtórúd vagy bomba esett a házra, a házi tűzoltók homokkal azonnal elfojtották a keletkező tüzeket. Mindezek ellenére több tűz támadt, amelyekhez a tűzoltókat kellett hívni.

A főváros közlekedési rendjében csupán két helyen okozott zavart a bombázás. A város szélén autóbuszok szállították egy vasuti sorompóig az utasokat, ahonnan már rendes villamosközlekedés folyik. Az egyik pályaudvar mellett két perces gyaloglás után csak átszállással lehet közlekedni, mert az egyik bérházban időzített gránát hever. A honvédség és a rendőrség még kora reggel vizsgálatot tartott a helyszínen és a fegyvermesterek, illetve a tűzérőgek megállapították, hogy a házba időzített bomba esett, amelyet hapsosan ketyegő készülék árult el. A ház lakóit kilakoltatták, az utcai közlekedést elterelték és a rendőrök őrködnek a helyszín körül, nehogy az esetleges robbanásakor emberéletben kár essen.

A város északi részén sok gyújtópont dobta le, főként a Dunapart környékére. A légiszolgálatosok azonnal munkába léptek és a lapokat ledobálták a Dunába. Ugyancsak gyújtóbombák, illetve gyújtókannák hullottak egy budai parkra is, ahol azonban nem tudtak nagyobb kárt tenni.

H. Gy.

A diákleventék az iskolai szünetekben is testületileg járjanak templomba

Vitéz Bély Alajos vezérézredes rendelete a diák-leventék templomlátogatásáról és vallásérköcsi oktatásáról

A Levente Hírközpont jelenti: Vitéz Bély Alajos vezérézredes, az Ifjúság Honvédelmi Nevelésének Országos vezetője a hercegprímás kérésére elrendelte, hogy mivel az idei iskolai év korábban befejeződött, az iskolai leventék az iskolánkülvüliekhez hasonlóan kiképzési év végéig testületileg vegyenek részt a vasár- és ünnepnap i stentiszteleteken és a foglalkozásokkal kapcsolatban tartott vallásérköcsi oktatásokon.

FILMHIRADÓ

Képes művészeti hetilap

Ára 50 fillér

Ártható a MAGYAR LAPOK árusainál

Erdély Gazdasági Élete

Irtta: Hubay Erzsébet tanár

Az Americana előadás-sorozatában Hubay Erzsébet a fenti címen nagyszerű előadást tartott. Ebből közöljük az alábbi közérdekű részletet. Szerk.

„A nagy magyar télben picike tüzek, öszefogtak egy lángban s valóban az égig, a csillagos égig érték és minden idegen rongy benne égett.” Kincses Erdély a miénk! Mik ezek a kincsek? S mit jelentenek? Gazdasági erőt, alapot, bázist! Amit meg kell ragadni, felkarolni és az ország vérkeringésébe beállítani, hogy a nemzet életét és jövőjét biztosan alátámasssa. Ha térképre nézünk, azonnal látjuk, hogy mi a legjelentősebb azokból, amit visszakaptunk.

Az erdősegek a legfontosabbak nemzetgazdasági szempontból, mert ezek egészítik ki Csonkamagyarország gazdasági egységét. Erdély neve is ehhez kapcsolódik. „Erdőelvények” nevezték valamikor. Zágontól Máramarosig öszefüggő egységben húzódnak a sötét fenyvesek. Szilágyban, Biharban és Szatmárban pedig a szelíd tölgyesek, bükkösök. Itt a legnagyobb érték a fa. Őzellátásunk régen álmódott, reménytelennek hitt álma vált valóra. Külkerekedelmünk mérlegében eltűnt a fainport. Bár a 20 év alatt súlyos veszteségek ér-

ték erdőgazdaságunkat a román földreform intézkedései alapján történt erdőirtások és szántófölddé váló alakítások következtében. Ez 300.000 kh. erdőterületre terjedt.

Az erdők eloszlása a következő képet mutatja. Bihar és Kolozs kivételével több mint 150.000 kh. Máramarosban 250.000 kh., Marostorda vármegyében 300.000, hasonló nagy erdősegg fekszik Csík, Háromszék és Beszterce-Naszód vármegyében is. 844.000 kh. fenyőerdő területet kaptunk vissza s ezzel visszakaptuk a nagyon nélkülözött gazdasági jelentőségű fenyőfát. Sajnos, a nagyobb terület még a román megszállás alatt maradt. Fenyőerdőink így tízszeresére emelkedtek. Az anyaország fenyvesei nem voltak jelentősek, mert silány homok megkötésre települtek pl. Kecskemét mellett Bugac pusztán. Bükkösök a meglévő 2,5-a, tölgyesek a 2-szeresére emelkedtek. Fakitermelésünk fenyőfából 7,82 millió köbmétert, bükkfából 3,84 milliót és tölgyfából 1,68 millió köbmétert tesz ki. Tüzelőfa-szükségletünk biztosítva van. A fenyőműfatermelés azonban még mindig nincs fedezve. A mai nehéz faellátási viszonyokat nem szabad alapul venni. Ezeket a háborús szállítási és fuvarozási nehézségek okozzák.

Bányászati kincseink

Erdőseink belsejében a bányakincsek jelentik az erőforrást. Úszoktól Zágónig terjedő 700 km.-es hegyvonulat felbecsülhetetlen ásványi értékeket rejt. Legnagyobb nyereségünk az emberi-állati erővezetere egyaránt nélkülözhetetlen és a trianoni döntés óta ez kizárólag behozatali cikk volt. Évente 860.000 q, 3,2 millió pengő értékben. Legnagyobb teljesítményű bányáink Parajd, Déakna, Rónaszék, Aknaugatag. Ezek a bányák 448.000 q söt termelnek. Ha figyelembe vesszük, hogy a Csonkaország sószerűségét a kárpátjai Aknauszlatina sóbányája teljesen fedezi, az erdélyi termelésből elláthatjuk a visszatért rész szükségletét, a fennmaradt mennyiséget pedig kivitelle irányíthatjuk.

Erdélyt a régi jó békevilágban is már Magyarország aranybányájának tartották. Nemesfém forrásairól volt híres. A világháború előtt az ország aranytermelésének 90%-át, ezüsttermelésének 60%-át adták az erdélyi hegyek. A most visszakapott rész az ezüsttermelésnek 75%-ot, az aranytermelésnek 25%-ot jelent. Hogy egy példát is említsék: A nagybányai kincstári bányászat 1940-ben 1300 kg. aranyat és 20.000 kg. ezüstöt termelt. Vagy a rezecki bánya, melyet a megszállás alatt modernizáltak, 180 kg. aranyat és 1800 kg. ezüstöt termelt.

Vasérc nyereségünk már nem mutat ilyen kedvező számot, mert a visszatért terület készlete az erdélyi termelésnek csak 14%-a. Egyetlen visszakerült bánya a lövétei, mely még a visszacsatolt terület szükségletét sem tudja fedezni.

Két rézbányát kaptunk vissza: Szatmárban Miszbányát, mely évi 1000 vagon rezet termel és Csík megyében; ez utóbbi azonban üzemekivül állt s korszerű felszerelése még sok befektetést kíván.

Három bauxitbánya is a miénk lett s valóban a miénk, mert itt vannak Biharországban: Élesd, Barátka, Rév. A bihari bismut és Alsóféher megyében a higany- és mangánbányák román te-

ritelen maradtak. Igaz, hogy Szolnok-Doboka megyében van mangánérc, ez azonban még feltáratlan. Óradnán és Borsán pirítványakat kaptunk vissza.

Kohóink közül, sajnos, a legértékesebb délvidéki vasokohók megszállott területen maradtak. Egy vasokohó Udvarhely megyében Szentgyházásfaluu (a miénk maradt) és Nagybánya mellett az alsófetermezelyi 706 munkással a miénk maradt. Ezeket kivül 3 ólom, 4 arany és ezüst kohót kaptunk vissza.

Szénnyereségünk az anyaországi termelésnek mindössze 29%-a. Ez még az erdélyi szükségletet sem fedezi. A 8000 kalóriájú kitünő krasznoszörényi szénből semmit sem kaptunk vissza. Miénk lett a nemesfémkészlet egyrésze s odaát maradt a szén!

Ásványolaj nyereségünk nagyon szegény. Máramarosban Izaszacsalon, Háromszékben Soemézón van egy-egy olajkútunk. Marostorda vármegyében 6 gázkút működik. Dr. Varga József volt iparügyi miniszterünk, ki világviszonylatban is elismert olajszakértő, elindította intézményesen a rendszeres kutató munkát.

Erdély ipara

Az ipar lehetőségei tehát adva voltak. A fejlődés azonban a 20 év alatt nem emelkedett, hanem visszaesést jelentett. A visszakerült területen 651 iparvállalat működött a villamos vállalatok kivételével. Mialatt a román területeken a vállalatok motorikus erejét a munkások számát, a termelt értékeket emelték, az alatt Erdélyben a motorikus erő 7,9%-kal, a termelési érték 2,7%-

kal, a befektetett tőke aránya 2,9%-kal, a kifizetett munkabérek aránya 0,8%-kal csökkent. Egyedül a munkáslétszám emelkedett 1,1%-ot. Visszont ez alatt a Csonkaországban a munkáslétszám 69,4%-kal emelkedett.

Az iparok közül legjelentősebb a faipar 15.800 munkással. Azután a textil-, vas- és bőripar 16.300 munkással, Csík, Háromszék- és Marostorda megyében.

A befektetett tőke szempontjából a legjelentősebb az élelmiszeripar. Utána következnek a kémiai-, fa-, vasipar.

A bécsi döntéssel 10 üveg- és kerámiái iparvállalat került a magyar területre. A legnevezetesebb ezek között is a miénk: a feketeerdői és a kolozsvári üvegyár.

A bőrgyárak közül első a kolozsvári. Nagyváradon 10, Besztercén 4, Maros-

BUTOR

most is nagy választékban
„ARTA” bútorüzletben
Gróf Beihlen István-utca
Pannonia épület

vásárhelyen 2 bőipari vállalat működött.

Papirgyárunk legjelentősebbike a nagykarolyi.

A nagy értékgyarapodások mellett van gond is. Hiszen a háború maga is anyagi és gazdasági jellegű. Komoly és nehéz közellátási feladat a vállalatoknak nyersanyagokkal és tüzelővel való ellátása. De megkövetelik az áldozatos lemondást is, ha kell, mert a miénk lett és értünk magyarokért és jövőnkért tennünk!

Két magyar tudós a jegestenger partján

Messze északon, az északnyugati halászárosban, Vardóben dolgozott 1760 körül két magyar tudós: Hell Miksa csillagász és Sajnovics János nyelvész. A két tudós nyomait kutatta a Jegestenger partján dr. Heigl László. Elmondja, hogy hajójuk árut szállított Vardóba és ezt az alkalmat használta fel, hogy a két magyar tudós emlékeit felkutassa.

Végigmegegyek a hosszú Festningsgaden, a városka szinte egyetlen utcáján — írja. — Az egyik sarki, földszinte házban lakott itt tartózkodása alatt Hell és Sajnovics. Hiába keresem az emléktáblát, nem jelöl semmi sem a házat, csak a szájhagyomány kegyelele őrzi a híres tudósok emlékét.

A közeli Hvalengadenben, ahol valamikor a csillagászati obszervatóriumuk állt, most elemi iskola van, azonban itt sem jelöl emléktábla a hajdani két magyar lángelme munkásságát.

A paplakban a régi könyveket újtjuk fel és megragadom nézem a megsárgult lapokat. Bizony 1769 óta sok idő telt el! A kedves lelkész segítségével hamar megtalálom Hell Miksa irását, amelyet az akkori lelkésznek, Christen Deaulnak norvég nyelven írt bevezetése előz meg.

A bejegyzés magyarul így hangzik:

„A nemes és nagytudományú császári asztronómia-professzor, Hell Miksa ur kivánására, aki legkegyelmesebb urunk, királyunk VII. Keresztély költségen 1768 őszén ideküldetett, ugyanazon év október 11-én megérkezett, itt áttelelt és addig tartózkodott, amíg 1769 június 3-án a Venus csillagnak a Nap előtt való elvonulását meg nem figyelte, a tölszarmazó bejegyzés itt van bevezetve, amelyhez ő azzal a kéréssel járult, hogy azt a hivatalbeli utódok, valahányszor új apanyakönyvet kezdenek újra bevezessék.”

Hell Miksa jegyzete egész oldalt foglal el, német nyelven, de latin betűkkel. Híres csillagászati megfigyelését írja le benne, részletesen.

A két csillagász emléke még ma is él, nemcsak a lelkészlakban, de az egyszerű halásznép ajkán is.

Hell Miksa, korának egyik legismert-

tebb tudósa, Selmeceen született 1720 május 15-én. Atyja bányai gépmester volt. Iskoláit elvégezve, a jezsuita-rendbe lépett és Budán, Egerben, majd Kolozsvárott működött mint csillagász, Nagyszombatban és Lőcsén tanárkodott is. Mária Terézia meghívására került 1755-ben a bécsi csillagvizsgáló intézetbe és mint e híres intézet igazgatója kapta azt a nagy feladatot, hogy a Venus bolygónak a Nap előtti elvonulását tudományos szempontból megfigyelje. Minthogy azonban ez a jelenség csak a Sarkkörön belül volt megfigyelhető, Vardót jelölték meg e híres tudományos kísérlet helyéül.

Hell Miksa, rendtársával, a tordasi származású Sajnovics Jánossal, Prágán, Lipsésen és Koppenhágán át érkezett és akkor Dániával egyesült Norvégia fővárosába. Magukkal vitték csillagászati műszereiket is. A dán király parancsára egy németül tudó diák csatlakozott hozzájuk mint tolmács. Tengeren utaztak Trondhjemből, Tromsø és Hammerfest érintésével Vardóba. Szegényes körülmények között éltek a paplakban és igen sokat szenvedtek a hidegtől, jeges viharoktól és a sötétségtől. Elkészítették közben az obszervatóriumot és várták a különös csillagászati jelenséget.

Sajnovics naplójában részletesen leírja e napoknak történetét. Január és február hónapokban csontig ható hidegben várakoznak és csak a nagy cél tudatában tudták megőrizni nyugalmaikat. Márciusban és áprilisban végre lassan világosodni kezdett és így jutnak el június 3-ik napjáig. Ezen a napon újra kockán forogott az expedíció sikere, mert a Nap állandóan felhők között bujkált. Este kilenc óra után végre eloszlottak a felhők és így mégis sikerült megfigyelniök a Venus elvonulását a Nap korongja előtt. Öt percig tartott e csillagászati jelenség és ezalatt Vardó erdőjének ágyui megszólaltak a két csillagász tiszteletére.

Mikor visszatértek Bécsbe, kiadták csillagászati megfigyelésüket. Ezt azonban a tudományos világ, féltékenységből, nem méltatta kellően, sőt többen meg is támadták. Csak jóval később szolgáltatott igazságot a csillagászati tudomány Hellnek és Sajnovicsnak.

Különösen érdekes Sajnovicsnak ez utja alkalmából tett egészen másirányú tudományos megállapítása. Vardóben sokat érintkezett a lappokkal és finnekkel. Ezek beszédjének megfigyelése és tudományos vizsgálata alapján sok nyelvtani egyezést fedezett fel nyelvünkkel. Híres munkája, amely 1770-ben jelent meg, a magyar lapp néprokonságot bizonyítja.

MAGYAR ERŐ

A világ eseményei képekben

Ara 40 fillér

Kapható a MAGYAR LAPOK árusátna

Rendelet a lezárt zsidó üzletekben lévő zárolt, vagy idegen tulajdonban lévő áruk kiadásáról

Megszüntetik a zsidók bírósági engedélyektől függő hasznothajtó jogosítványát

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A kereskedelem és közlekedési miniszter a lezárt zsidó üzletekben lévő zárolt vagy idegen tulajdonban lévő áruk kiadása tárgyában az alábbi rendelkezést adta ki:

1. Az ipari anyaghivatal, a bőrellátás országos kormánybiztosa, továbbá az ipari anyaghivatal által átruházott hatáskörben a kereskedelmi és iparkamarák, illetve az ipartestületek által szabályszerű anyagfelszabadítás útján kiszolgáltató engedélyezett, zárolt cikkeket, a jelentkezők részére, — feltéve, hogy nem zsidók — ki kell szolgáltatni.

2. A 11.500/1943. Ip. M. számú rendelet első számú függelékében felsorolt szervek megrendelése vagy szervek által engedélyezett megrendelésre mindennemű gépjármű alkatrészt és mindennemű gépjármű javító anyagot ki kell szolgáltatni. Ugyanezen rendelet első számú függelékében felsorolt szervek megrendelése, illetve engedélye nélkül is kiszolgáltatható gépjármű alkatrészeket és gépjavító anyagokat, valamely honvéd katonai parancsnokság helyegyzőjével ellátott írásbeli megrendelésre is ki kell szolgáltatni.

3. A kereskedelmi és közlekedési minisztérium X. szakosztályától kiutalt gépjármű gumibroncsok szintén kiszolgáltathatók.

4. Ki kell végül szolgáltatni azokat az árukat is, amelyeket a lezárt zsidó üzletek valamelyikében írásban megrendeltek, de még nem szállítottak le vagy amelyeket javítás, kicserélés, alakítás végett, elismervény ellenében, az időközben lezárt zsidó üzletek valamelyikében hagytak. Végül azokat, amelyek okirattal igazolhatóan nem voltak zsidó kereskedők tulajdonában, ideértve a bizományban átvett árut is.

5. Az X. (4.) pontban felsorolt árucikkek csak szabályszerű átvételi elismervény ellenében szolgáltathatók ki. A kereskedő az átvételi elismervény másolatát, az anyagfelszabadi-

tásnak nála levő ugynevezett tároló-példányához, a második pont esetében a megrendeléshez, a harmadik pont esetében a kiutaló rendelkezésnek nála levő másolati példányához, a negyedik pont esetében pedig a megrendelő levélhez, az elismervényhez, illetve ahhoz az okirathoz köteles csatolni, amelynek alapján az árut a negyedik pont értelmében ki kell szolgáltatni.

6. A fizetés a zsidó kereskedő zárolt számlájára történik. Az 1—4. pontokban felsorolt áruk csak a megbízatást tanúsító nyugta ellenében szolgáltatható ki. A kereskedő a nyugtát az 5. pontban foglalt rendelkezéshez hasonlóan csatolni, illetve megőrizni köteles.

7. Azok a zsidó kereskedők, akiket az 1—4. pontban foglalt rendelkezés érint, tartoznak üzletükben május

8-tól 20-ig reggel 7 és 9 óra között félig lezuhzott redőny mellett az 1—4. pontban felsorolt jogosultak rendelkezésére állani.

Zsidó tanulók nem viselhetnek iskolai egyenruhát

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A Budapesti Közlöny május 6-iki száma közli a vallás- és közoktatásügyi miniszter rendeletét a zsidó tanulók iskolai egyenruha viselésének megtiltására. A rendelet értelmében az a zsidó tanuló, aki megkülönböztető jel viselésére köteles, középiskolában, középiskolában vagy szakiskolában rendszeresített egyenruhát vagy sapkát sem az iskolában, sem az iskolán kívül nem viselhet. Az ilyen tanuló nem jogosult az iskolai jelvény viselésére sem. A rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Legyen ez a nap az ő napjuk

Valami nagyon szépet szeretnénk mondani, adni az anyáknak, — a mártir anyáknak, — a háborus anyáknak, akik a belső arcvonal katonái közül a legnagyobb áldozatot hozzák a hazának! „Anyák napja”. Legyen ez a nap most elsősorban az ő napjuk! Háborus édesanyák! a nemzet, ez a sokat szenvedett, millió megpróbáltatásban megkínzott gyermek, alázatos szeretettel csókolja meg ma a kezeteiket, — a vérző, agyontépett szíveket, — a féltő aggodalmakkal terhelt lelkeket. A bölcsőt ringató, apró gyermekeiket babusgató anyák is rátok tekintenek, az ő szemükben is a hála könnyei égneek, ők is megsimogatják a szegény mártir leleteket és köszönik nektek a nagy-nagy áldozatot: fiaitokat. Hogy világra hozzátok őket miértünk is, hogy a fiaitok bölcsőinket védik drága életükkel!

Ne a bölcsőket ringató, kicsinyeiket nevelgető anyákat ünnepeljük, — most húzódjék alázatosan hátra minden édes-

anya, aki még nem tette az áldozat oltárára életének legnagyobb kincsét, örömet — jövőjét: a gyermekét. A hősök anyáit keresse fel hálás szeretetünk, akik kísért szemekkel, nehéz anyai szívvel viszik a keresztet, — de büszke magyar keménységgel, panaszszó nélkül viselik áldozatukat. Áldoznak, mert így hozta a magyar sors, mert megkívánta tőlük mindnyájunk léte, — a megmaradásunk, — az élet-halál harcunk, — a szebb jövődönk. Áldoznak, hogy részesei legyenek a győzelemnek, a sorsszelvények építésének. Értünk, mindnyájunkért fiaikat születtek, fáradtak, virrasztottak, neveltek, hogy legyen mit adjanak, ha szükségé lesz a hazának az ő fiaikra.

Fiatl magyar anyák, — ti, akik ma boldog mosollyal hajlotok fiacskátok rózsás arccskája fölé és érzitek, hogy nincsen szebb a világon, mint a nevető szemekből mennyországnak látni az életet, mint lesni a gögicselő ajkak győző kacagását — közben félteni, szeretni, csókolni, szívetekre szorítani gyermeketeiket, — akiknek hintalovacska száguldó kis fiatalok csatakiáltással hangoskodó öröme tölti be életeteiket, — mikor így színtől megtelek szívetek a gyerekekkel, gondolatok a háborus anyákra, akiknek valamikor éppen ilyen gögicselő, vagy hintalovacska, gondatlan kacagású fiacskáik voltak és édesanyai szívük úgy óvta őket még a szél-től is, mint ti a tiéteket, — gondolatok rá, hogy ezek a hintalovas fiúcskák kemény katonákká nőttek és ma életük a pajsa nektek és gyermeketeknek!

Gondolatok, gondoljunk mindnyájan nagy-nagy szeretettel az anyákra, akiknek élete csupa aggodalom, csupa könny és egyetlen nagy imádság az ellenség véres jegyverei elé mellüket feszítő katonafiúkért. Imádkozunk mi is a fiaikért sokat, nagyon sokat. Ez legyen a hálnak egyik megnyilvánulása a háborus édesanyákkal szemben. Segítsünk nekik imádkozni, de segítsük őket a tétellek is, szívvel, szeretettel, hogy jobban bírják az áldozatot, amit mindnyájunkért adnak.

Az ideai anyák napja legyen legszebb ünnep a magyarságnak, a testvériségben együtt érző, együtt imádkozó édes-

Többen nem szolgáltatták be a sertésvágás után a zsirt

Nagyvárad. Mint köztudomású, azok a városi polgárok, akik a Közlekedési Hivatal engedélyével a tél folyamán sertést vágtak le, egy darab egyévi zsirjegyet és 8 kiló zsirt kellett beszovaltatniuk sertésenként. Sajnos, hogy ez a rendelkezés nem említi meg a levágott sertés súlyosságát és így akár kétmézsás, akár pedig 50 kilós volt a levágott sertés, a polgárok egyenlő arányban kellett, hogy eleget tegyenek az előírt kötelezettségnek.

Igy aztán az a különösebb helyzet állott elő, hogy főképpen kisemberek, munkások, napszámosok, akik csak sovány és fiatal sertést nevelhettek, mindössze annyi zsirhoz jutottak, ami szűken fedezi az évi zsirszükségletet. A Közlekedési Hivatal a rendeltnek megfelelően szorgalmazta a zsirbeszovaltatást, ennek azonban igen sokan, mintegy nyolevanan,

nem tettek eleget. A közellátási hivatal vezetője erre megtette a bünygyi feljelentést a rendőrség kihágási ügyosztályán. Pénteken tárgyalta az ügyet a rendőrbíróság, megidézve harminc terheltet, akik kivétel nélkül azzal védekeztek, hogy a levágott sertések olyan soványak és kevésbé zsirosak voltak, hogy körülbelül 10—14 kg. zsirt sikerült kitermelniök. Ha ebből 8 kg-ot beszovaltatnak volna, nagyszámú családukkal nélkülözésnek tették volna ki magukat egy éven át, tekintve, hogy zsirjegyüket megvonták tőlük.

A rendőrbíróság több esetben elrendelte a tanubizonyítást, azonban azokban az esetekben, amelyekben kétségen kívül megállapította a jóhiszeműséget, pénzbüntetést szabott ki. Más esetekben súlyosabb pénzbírsággal büntették a kihágókat.

Elegáns szép toalettjét csak jól szabott, síkkes vonalú fűzőn viselheti eredményesen. Egyéni méretre a legjobb anyagból, formaszorító fűzőt-melltartót készít

Kováts Sándorné

specialista, Szent Gellért-utca 10. sz. Repülő hídán át.

anyáknak: legyen a győzelmes jövőért kint harcoló katonák drága életéért egyetlen nagy-nagy imádság!

Soltész Kálmánné.

Vitéz Rajnay főispán levele a város közönségéhez

Közöltük dr Gyapay László helyettes polgármester üdvözlő levelét, melyben vitéz Rajnay Károly vezérőrnagyot főispánként történt kinevezése alkalmából a város nevében köszöntötte. A megleghangú levélre az új főispán az alábbi levélben válaszolt:

Nagyságos Helyettes Polgármester Ur!

Nagyvárad thj. város főispánjává történt kinevezésem alkalmából küldött üdvözlőlevelük hálásan köszönöm. Nagyvárad közönségétől való búcsúvételem óta a sors súlyos próbát mért rám, ami semmiképpen sem alkalmas ily nehéz feladatok vállalására. És ha ezt mégis tettem, úgy az azért történt, mert érzem az idő parancsát egyrészt, másrészt pedig előljáró miniszterem útján értesültem, hogy a városnak is ez volt az óhaja.

Kérem Nagyságodat, miszerint tolmácsolja a város közönségének előlegzett bizalmáért őszinte köszönetemet azzal, hogy én érdekében ott folytatom a munkámat, ahol közel 4 éve abban hagytam.

Maradok mindnyájukat szívélyesen üdvözölve

Budapest, 1944. május 2.

Vitéz Rajnay s. k. főispán.

A Baross Szövetség értesítése az összes kereskedőkhöz

Egy hirdetés jelent meg az újságokban arról, hogy minden kereskedőnek, akár zsidó, akár keresztény, adatszolgáltatási ívet kell kitölteni és azt postán be kell küldeni Budapestre a K. O. E.-nek. (Kereskedők Országos Egyesülete.) Szövetségünk, mint szabad érdekképviseleti szerv, segítségére kívánt lenni tagjainak és csináltatott ilyen íveket, mivel az újsághirdetés úgy szól, hogy kötelező 8 napon belül beküldeni.

Közben, Szövetségünk elnökege kérdést intézett az illetékes miniszter úrhoz, melyre a következő választ kaptuk.

A miniszter úr kijelentette, hogy a K. O. E.-et nem bízta meg semmiféle adatgyűjtéssel, így az adatgyűjtés elmulasztásából kifolyólag senki felelősségre nem vonható.

A nagyvárad Baross Szövetség elnökege csak annyit fűz az egész fölösleges, kereskedőket terhelő zaklatáshoz, hogy valószínű az egyesületnek tagtoborzás céljaira van szüksége a címekre. Nagy János ügyv. elnök.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
 SZÉKELYI DEZSŐ-UTCA 5 SZÁM.
 Telefon: 12-27.
ELŐFIZETÉSI ÁRAK: 1 hóra 4.30 P.
 3 hóra 12.40 P.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk
 száma: 72.301.
 Készletek nem adnak vissza

A háború esetére is érvényes az életbiztosítás, a díjak azonban nem változtak. Családtagját, hozzátartozóját nyugtassa meg az a tudat, hogy a biztosítás érvényes háborús szerepcsétségre is kiterjed. A 85 éves Első Magyar Általános Biztosító Társaság helybeli Szent László-ter 2. szám alatti főgynöksége minden kérdésre szívesen nyújt felvilágosítást.

ÚJ EGYETEMI MAGÁNTANÁROK.
 A vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. Szörényi Andor kaloccai hittudományi főiskolai tanárnak a Pázmány Péter Tudományegyetem hittudományi karán „Az öszövényesség vallási régiegei” című tárgykból egyetemi magántanárként tevényt képesítést jövahagyólag tudomásul vette és nevezett ebben a minőségében megerősítette. A vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. Radó Polikárp pannónhalmi hittudományi főiskolai tanárnak a Pázmány Péter Tudományegyetem hittudományi karán a „Magyar liturgia története” című tárgykból egyetemi magántanárként tevényt képesítést jövahagyólag tudomásul vette és nevezett ebben a minőségben megerősítette.

Még nincs hivatalos értesítés Rainay főispán érkezéséről. Nagyvárad, május 6. Vitéz Rainay Károly főispán Nagyváradra érkezésével kapcsolatban különböző híresztelések kerültek forgalomba. Illetékes helyen ma déiben közölték velünk, hogy Nagyvárad és Bihar vármegye új főispánja még nem értesítette hivatalosan a helyi törvényhatóságok vezetőit, hogy mikor foglalja el hivatalát. Magánértesülések szerint azonban kedden, vagy szerdán érkezik Nagyváradra.

Bakos Pál 25 éves házassági évfordulója. Kedves ünnepe színhelye lesz vasárnap délután 5 órakor az Orsolya templom. Bánáss László debreceni prépost egyházi áldásban részesíti házasságuk 25 éves évfordulója alkalmából Bakos Pál MAV felügyelőt és feleségét szül. Bagossy Olivá. Lapunk által mi is szívből kívánjuk Isten sok áldását a közszeregetben álló házaspárnak.

ESKÜVŐ. Tóth Zsófia és dr. Suhajda Zoltán f. hó 7-én, vasárnap délután fel 6 órakor tartják esküvőjüket az olasz-i róm. kat. plebániatemplomban. Detroit tizenhét fontos hadiüzemében szünetel a munka. Stockholmból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Az United Press jelentése szerint Detroitban közel 900 előmunkás szüntette be a munkát. Ezzel összesen 17 fontos hadiüzemben szünetel a munka Detroit városában.

TÖRÖKORSZÁG MEGTAGADTA AZ OLAJKITERMELES IRÁNTI AMERIKAI KÉRELMET. Stockholmból jelentik (MTI) A NTI. jelenti: A nyva Daglich Allehanda az United Press ankarai jelentését közli, amely szerint a török kormány elutasította az észak-amerikai kőolajtársaságok egyik csoportjának azt a kérését, hogy engedélyt kapjanak török területen olajkihásználásokra. Az amerikai társaságok 99 évre akarták kibérelni az olajkihásználás jogát. A török kormány ebben a kérdésben semmiféle megalkuvásra nem volt hajlandó.

MONIKA-sorsjegy
 ára 1— pengő
 Kapható a HANGYA-üzletekben.

ERDELYI KLARIKA TEMETÉSE.
 Tegnapi számunkban közöltük, hogy Erdélyi Klárika temetése vasárnap lesz. Azonban később tudtuk meg, hogy nem vasárnap, hanem szombaton délután 5 órára volt kitéve a temetés. A temetés ennek következtében már ma délután 5 órakor megtörtént.

FELHIVÁS. A Hadirokkant Szövetség (Honsz) nagyváradai csoport felhívja azon hadirokkantakat, akik a rokkantjelvényért utólagosan lettek öszeírva, jelentkezzenek hivatalos órák alatt a Rákóczy-út 13. sz. a. irodában. *Elnökség.*

BUTORT színeset
 Háló, kombinált és előszobák.
 Szabadság-utca 12. (Szacsny-utca 48.)

A SZÜNIDŐBEN IS TANITASSA DIÁKGYERMEKÉIT! Ha valamikor, akkor a mostani öthónapos tanév után számos olyan diák akad, akinél a latin, a német, az olasz, a francia és a menyenyiség-tani alapismeretek igen-igen rászorulnak nemcsak a felfrissítésre, hanem a kiegészítésre és a begyakorlásra is. Ezért örömmel jelentjük olvasóinknak, hogy sikerült megnyernünk olyan középiskolai tanár segítését, aki igen jutányosan biztosítja a szünidőző diákság mérsékelt továbbfoglalkoztatását és ezzel a jövő iskoláén sikerét lényegesen elősegíti. Cím a kiadóban!

Rendelét az erdő- és mezőgazdasági ingatlanok forgalmáról. A MTI jelenti: A Budapesti Közlöny május 6-iki számában jelent meg a mező- és erdőgazdasági ingatlanok forgalmának korlátozásáról.

TÖLGYFALEVELET ESZIK A SELYEMHERNYÓ. Bulgáriában, mely az itt uralkodó kedvező feltételekre támaszkodva, virágzó selyemtenyésztést üz, és a jövedelmező termelési ág eddig az általában szokásos eperfahernyóból indult ki. Időközben a német selyemhernyótenyésztők új selyemhernyófajtát tenyésztettek ki, az u. n. tölgyfa-selyemhernyót és most Bulgária selyemtermelését erre az új selyemhernyófajára akarja átalítani, melynek tenyésztése összehasonlíthatatlanul könnyebb és gazdaságosabb.

Belvárosi
Heten, mint a gonoszok
 Zenés vigjáték
 Sárdy, Bilicsy, Mednyánszky Agi, Kiss Manyi, Vaszary P., Makláry

SOMODI ISTVAN RADIOELŐADASA
 UNGVÁRRÓL. A MOT jelenti: Május hó 8-án, hétfőn délután 5 órakor érdekes előadást tart Somodi István szerkesztő a rádióban Budapest I. hullámhosszán a Kárpátokról szóló előadásorozatában. Ezuttal Ungvárról és környékéről számol be személyes tapasztalatai alapján. Egyben megemlékezik az öt év előtti és mostapi kárpáti harcokról.

Élelmiszerral megrakott Vöröskeresztes hajók érkeztek egy görög kikötőbe. Athénből jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Peiraieus kikötőjébe érkezett két svéd hajó, amely a Vöröskereszt szolgáltatásában áll. Nagymennyiségű gabonát, élelmiszert, tőkehalat, valamint ruházati cikket és cipőt hoztak.

Tűz a Steaua Romana izmiri kőolajtelepén. Ankarából jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Az izmiri Steaua Romana kőolajtelepen csütörtökön nagy tűz támadt, a tűz okát, valamint a nagy károk pontos adatait nem ismerik.

Ipari, kereskedelmi és bányászati túlmunkadíjak és fizetések szabadságok szabályozása. A MTI jelenti: A hivatalos lap szombati számában rendelet jelent meg, amely az iparban, a kereskedelemben, bányászatban és kohászatban alkalmazott túlmunkadíjakra és fizetéses szabadságokról intézkedik.

ÁRVERÉSI HIRDETMEY
 A M. Kir. 25. honvéd tábóri tüzérpótosztálynál Rulikovszky-ut Bocskai lakta nyában folyó hó 10-én délelőtt 11 órakor egy darab ló árverésre kerül.

MEZEI-TŐL
 Konyha újdonások

Választási biztos kiküldése a felsőházi rendes tag és pótválasztásra. A MTI jelenti: A m. kir. miniszterelnök az országgyűlés felsőházáról szóló 1926. évi 22. törvénycikk 21. szakasza alapján a királyi közjegyzői kamarák kiküldöttéi által 1944 május 10. napján megejtendő felsőházi rendes tag- és pótválasztásra dr. Farnós Dezső m. kir. igazságügyi miniszteri osztályfőnököt választási biztosul küldte ki.

MONIKA-sorsjegy
 ára 1— pengő
 Kapható a HANGYA-üzletekben.

KOLTAY KASZTNER JENŐ A HORTHY MIKLÓS TUDOMÁNYEGYETEM ÚJ REKTORA. Szeged. (MTI.): A Horthy Miklós Tudományegyetem karai az 1944-45. évre Koltay-Kasztner Jenő egyetemi ny. rendes tanárt választották az egyetem új rektorává, aki korábban a Római Magyar Intézet igazgatója, majd a Pécsi Egyetem tanára volt és 1943 őszén került Szegedre az olasz nyelv és irodalom rendes tanárként.

Kávéházakban és vendéglőkben kérje a „MAGYAR LAPOK”-at.

Adományok a bombakárosultak részére
 Eddigi gyűjtésünk P 17.687.18
 Szentmiklóssy Györgyné 10.—
 Szentmiklóssy Irén 10.—
 Nagy Ferenc cipész 10.—
 Alföldi Imre kövezőmester, N. M. K. 20.—
 Dr. Kaczián Kálmán 500.—
 Dr. Imrik Zoltán kanonok 20.—
 Özv. Reiter Lajosné 20.—
 R. N. 20.—
 Összesen: P 18.297.18

Meghalt Halmay Lajos

Súlyos gyász érte Halmay Árpád hírlapíró kollégánkat. Édesapja Halmay Lajos, a Szigligeti Színház évtizedeken át volt főtítkára hirtelen elhunyt. Halmay Lajos halála elsősorban a színházlátogató közönség köreit érinti és tölti el mély részvétellel s a gyászban teljes szívvel osztozik a színház személyzete is, amelynek egyes tagjai még együtt szolgálták a magyar színház kultúrát az egykori főtítkárral.

Az elhunyt színházi főtítkár neve egyébként, mint technikus is kedvezően ismert s az utóbbi időben, mint Nagyvárad város légoltalmi megszervezésének munkása dolgozott a köz érdekében.

Halmay Lajos temetése vasárnap délután 3 órakor lesz az olasz temető Haller kápolnájából.

Felhívás a Hadirokkant Szövetséget tagjaihoz

A Hadirokkant Szövetséget vasárnap, május 7-ikén délelőtt a Honsz helyiségében közgyűlést tart. Az igazgatóság kéri a tagok teljes számu megjelenését, mert fontos határozatok megvitására kerül sor.

Az erre vonatkozólag tegnap közölt felhívás téves szövegezésben jelent meg, amennyiben a felhívás nem a Honsz tagjaihoz, hanem — ismétljük — a Hadirokkant Szövetséget tagjaihoz szól.

Nem megy el Debrecenből Csilléry András

Az egyik pesti újság azt írta, hogy Csilléry András Budapestre megy. A pesti lap közlése alapján mi is hírt adtunk erről. Most a Debreceni Újság-Hajdúföld c. debreceni lapban olvassuk, hogy nem megy el Debrecenből dr. Csilléry András professzor. Arról volt ugyanis szó, hogy a kiváló orvosprofesszor megkapja a budapesti egyetemen az egyik katedrát. Erre vonatkozóan a következő nyilatkozatot tette dr. Csilléry András:

— Tény, hogy egyik budapesti katedra megürült, amelyre a miniszter meghívás helyett pályázatot irt ki. A pályázati határidő azonban április 18-án lejárt és én nem adtam be a pályázatomat. Nem is volt szándékomban Debrecenből elmenni, szívesen vagyok itt és végzem az ittem munkámat, amellyel nagyon meg vagyok elégedve.

Fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk, hogy a legszeretőbb férj, apa, nagypapa és rokon

HALMAY LAJOS
 a Szigligeti Színház v. h. igazgatója
 rövid szenvedés után elhunyt.
 Temetése vasárnap délután 3 órakor lesz az olasz temető Haller-kápolnájából.

Gyászolják:
 HALMAY LAJOSNÉ felesége
 URBÁN GABORNÉ sz. HALMAY IBOLY leánya
 HALMAY ÁRPÁD fia
 KLARI és GABI unokái és kiterjedt rokonsága

MÉCS LÁSZLÓ

Paul Valéry a nagy magyar költőről

Mécs László valogatott verseinek új francia fordításához — amely Párisban a „Horizons de France” kiadásában most jelenik meg — a nagy francia költő írt előszót, amelyből néhány részletet közlünk. Szerk.

Néhány évvel ezelőtt az a meglepetés ért, hogy tulajdon szememmel láttam egy költőt, megismerkedtem egy költővel. Azt akarom mondani, hogy úttam valakit, beszélgettem valakivel, akiről az első pillantás, amelyet rávetünk, azt a gondolatot kelti bennünk, vagy kényszerít ránk, hogy olyan lényvel álljunk szemben, aki külön a költészet számára teremtődött — ha nem éppen a költészet teremtette magának...

Az elmúlt ötvenegyházi esztendő alatt kétségtelenül sok olyan emberrel találkoztam, beszélgettem és érintkeztem, aki a versírásnak szentelte életét s akik közül némelyek a legkritikább tehetséggel voltak megáldva. De legtöbbször külső megjelenése nem tárta fel mindjárt lényük liraiságát. Elég gyakran láttam Leconte de Lisle-t és Verlaine-t, szoros kapcsolatot fűzött Mallarméhoz; gyakran jártam Hérédiahoz, olykor elbeszélgettem a kávéházban Moréasszal, Henri de Régnier barátaim közé tartozott és Gabriele d'Annunzióval is megfordultam gardaparti házában. E költők, bármennyire különbözőek voltak is, hamarosan, már az első szavak után feltárták előttem teremtő lelkük csodálatos gondját; de ehhez beszélgetés kellett.

Alig kerültem szembe Méccsel, rögtön megéreztem benne az ige dicőségére szentelt lény forróságától áthatott egész erejét. A legvonzóbb és leggazdagabb színekben tünt fel előttem. Nemes és kedves arcán ragyogott a megértésnek és megértetésnek szenvedélye, mely egyszerre meghódít mindenkit, aki lelki közönségre képes. Hangja meleg volt, arnyalatokban dús és mély csengéű. Az anyém tompa és inkább gyenge; úgy éreztem, papírpénzt váltok be aranyra.

De ha Mécs Lászlóban minden a költőt hirdette is, találkozásunkkor semmi sem árulta el, hogy szerzetes és pap is. Mécs premontrai, de amikor én láttam, Szent Norbert fia nem viselte rendjének fehér ruháját és égszínkék övét, melyet egyik bájos versében énekelt meg:

„Itt élek a hajdani magyar Felvidéken
Fehéren és kéken...”

Szerzetest mondtam és papot, mert a premontraiak olyan szerzetesek, akik bizonyos paróchiákon plébánosi teendőket látnak el, félig tehát a világban élnek, félig kolostorban.

Mécs, a szerzetes, a pap és a költő rendkívüli könnyedséggel és cselekvési szabadsággal éli, sőt magasztosítja fel hármias elhivatottságának legkiemelkedőbb jegyeit. A lelkiasztori szolgálat, a szerzetesi hivatás s a költészet szent adományának lelkiesedéssel való gyakorlása minden látható nehézség nélkül társul egymással és ez megfelel egyéniségének. Ő teljesen mindaz, ami: est totus in toto, et totus in qualibet parte. A papi méltóság, melyet betölt egyáltalán nem akadályozza hatalmas egyéniségének kifejlődését; hite töretlenül él bámulatos érzékenysége mellett, amely befogadja és nagyszerű művekben adja vissza a földi élet minden erőt s minden szépségét. Ez az összhang bonyolult szellemiséget kölcsönöz neki s ez annál érdekesebb számunkra, mert or-

szágunkban nem lévén rá példa, nehezen tudjuk elképzelni.

Minden költőnek végzet, hogy csak egy nyelven szólhat, szava csak bizonyos körön belül zeng s ez nem foglalja magába az egész emberiséget. Hogy fülünk van, az még nem elég ahhoz, hogy meghalljuk a költőt. Országhatárok ezadják meg, hogy hol figyelnek fel szavára, hol élvezik, csodálják, hol ébreszt meghatottságot az olvasóban, hol bájolja el. Ezeket a határokon túl bármilyen nagy is, csak név szerint él, ha él egyáltalán... Van szerző, aki csak egymillió emberre gyakorol hatást s van, kinek szavát kétszázszor annyi hallgatja. Valami igazságtalanság származik tehát abból, hogy ki hol születik. Ez a körülmény egyiknek hatalmas birodalmat, mint ha örökséget vagy származást osztogatna. Vannak aztán nyelvek, melyek teljesen különböznek a szomszédos területeken beszélt nyelvektől. Nincs mellettük se testvér, se rokon, mely több ember számára tenné őket érthetővé. Ez a sorsa a magyar nyelvnek is.

Mécs benne él az életben. Jön, áthalad a városban, bolyong a vidéken, megáll a falvakban, rajongó lelkének minden teremtett dolog táplálék és ösztönzés a teremtésre. Ebben a teremtésben öröm és felebaráti szeretet különös hevességgel jut kifejezésre; az Emberről alkotott képzelet teljes; kárlehetetlen és ugyanakkor gyengéd is, elfogadja őt olyannak, amilyen és szeretettel szól hozzá. Egyetlen hiba sem kerüli el kristálytisztá tekintetét, de a költő és misztikus minden szívben megtalálja az isteni lényeg egy parányát. Szinte látni a munkában, mert munkája abban áll, hogy a lélek megindulását a legdurvább és legérzékletlenebb természetben is felébressze azt, ami benne életre kelthető. Látnak, amint az úton, a kocsmában, a gyár kapujában megszólítja az első arramenőt és feléje nyújtja minden melegét annak a léleknek, melyet nagyszerűen megerősített csodálatos kifejezőképessége.

Mécs jól ismeri minden lény lelkének mélységeit, bizalmas irántuk, de különösen ilyen, mikor Istenhez szól. Mécs Istenre élő Isten, nemcsak elméletben élő; Isten, akivel állandó öszeköttetésben van, akinek tiszta szívből elmoudja mindazt, ami eszébe jut.

A költőnek két eszköze van a lírai hevület közvetítésére, az ének állapotának kifejezésére, amely nélkül nincs értelme a költészetnek, mert teljesen fölösleges fecsegés. Az egyik nyilvánvalóan a ritmus, a másik — ez még nehezebb pontosan meghatározni — a képek gazdagságából, meglevenítő erejéből és változatosságából áll, melyet logika, valószínűség, a költői tárgy magas s a felhasználható szavakkal való szokásos takarékoskodás sem tud látszólag féken tartani.

Papp Ernő „VENUS” illatszertárában Szt. János-utca 4. sz.

a legolcsóbban vásárolhat, nagy választékban parfümöt és kölnivizeket. — Háztartási cikkek, pipere és kozmetikai szerek dús választékban.

Mécsnek minden műve erőteljesen érezteti velünk ezt a szinte fizikai impulzust, melyet talán legjobban éreztethetünk az olvasóval, ha felidézem azt a gépszerű képet, melyet ébreszt bennem. A gyors körforgásban levő test paradox tulajdonságaira gondolok: a pörgettyű megáll a hegyén, felegyenesedik, az ütésre látszólag úgy hat vissza, mint egy élőlény és egészen másként viselkedik a ráható erővel szemben, mint amikor nyugalomban van. Vajjon nem paradox tulajdonságokat ölt-e a költő gondolata — pontosabban: beszédképessége, mikor a lírai izgalom ür-

rá lesz rajta? A hidegen maradt figyelő csodálkozással, ha ugyan nem értelenséggel tekinti a költő beszédét, melynek célja és motora önmagában van, mely egy előtűnt szónál új erőre kap és képtől képhez repül, parányi részletektől a világmindenséget átfogó végső és fölsége leegyszerűsítőekig, mintha egy olyan En szólna bennem, mely megmagyarázhatatlan belső erővel rendelkezik és ura mindazoknak a változatos lehetőségeknek, melyeket a szókincs ezer meg ezer egyszerre felébredt szavának kínálkozó társulása nyújt.

KLÁRIKA

Májusi reggelen játszi napsugarak osontak be a postapalota tárva hagyott ablakán, körüljárták a szoba minden zegzugát, hogy életet zenéljenek a sötétség torán. A fény táncba megcsuklott egy sápadt beteg arcocskán, melynek középtáján két nagy szemablakból nézett ki a bizakodó hit, az örökzöld remény, de mellettük könyökölt a fiatalág örök életvágya is.

A kis beteg ajka imára mozdult s „Jézuskám, ne hagyj el!” sóhajban szállt el az a csöpp levegő, mely maradték hebléből még kikíváncsolt. Hosszú fájdalmakban megfonnyadt szép keze Kaszap István ereklyéjét szorongatta... füle mennyei zenét hallott... szemébe pedig kiült a nagy csodálkozás és utolsó mosolya drága szüleinek szölt...

Elmentél Klárikánk, itt hagyta a tavasz virágnylást, az élet szépségeit hirdető tavasz verőfényt, Pedig, látod, az élet kiáradt az egész világra: az utcák, a boltok, a város zajos márványfalotái, a falusi kertek szelid farácsai felé zarándokol a virágos élet s Te mégis elhervadtál ebben a nagy tavasz életben.

Talán Neked lesz igazad, hogy mit is ér a világ tavasza, ha a lelkekben zimankós tél járja s ha az evangéliumi szeretet örökértékű tanítása helyett a gyűlölet ül orgiát s Krisztus képe kikopott az emberek lelkéből.

Ezért is mentél ki oly csodás megnyugvással ebből a fancieski képű világból, s most csendesen pihensz; kezében hervad a virág, mint a letört boldogság összeomlott mindensége: homlokodon elárult a menyasszonyi koszorú; nemrég még a szerelem koronás királya, most ártatlanságod igaz szimbóluma. Ne csodáld, ha reszket a virág megtört édesanyád csattos imakönyvén s bánatos mártírcán barázdát von az utánad való fájdalom.

De megfog bennünket a Te mélyeséges hited, a szenvedésben csodás, Jézusi türelmed s minket Krisztus ölébe rakó

gyermeki szereteted. Viszsaadtad földi vőlegényednek is a gyűrűdet, mert nem akartál érdemtelen gondolatok és vágyak fészke lenni, hanem eljegyezted magadat az igazival, az Égivel. Hozzákiáltott Téged szerető fájdalomunk esdő imája, könnyes jajsava: Uram, ha tan a közelben lettél volna, nem hal meg a Te leányod: Klárika!

— „Óh balgák és kishitűek, mit sirtok, mit féltetek?... Klári nem halt meg... csak alszik!...”

Igen: alszik... mert elfáradt szép menyasszonyi fejét lehajtotta az áldozatos szeretet örök oltárára, az égi vőlegény szerető ölére. Kinek csodatevő keze a mennyei boldogság mosoly-országába simogatja át féltett menyasszonyát...

S mi a halottak néma birodalmának nagy csendjéből lábujjhegyen megyünk ki, hogy szentségtörő zajjal fel ne ébresszük őt, hisz angyali lelke nem halt meg és törékeny teste is... csak alszik. ...Egy menyasszony sírján kívirít a liliom. (A. P.)

Ideiglenes tartásra kiadják a zsidók tulajdonában lévő állatokat

A zsidók tulajdonában volt állatok, u. m. tehének, kecskék, sertések, angóra nyulak ideiglenes tartásra az arra érdemes jelentkezők részére lesznek kiadva.

A fejős tehének után naponta és darabonként az átvevő tartozik a tejközponthoz maximális áron 2 liter tejet beszolgáltatni.

A többi állatokra vonatkozóan és az ügyben bővebb felvilágosítás a gazdasági ügyosztályon. (városháza II. em. 26.) nyerhető.

Az állatok kiadása folyó hó 8-ától kezdve történik.

Nagyvárad, 1944. május 5.

Dr. Gyapay László

h. polgármester

Szolgalatos gyógyszerárak:

IV. CSOPORT:

Gránátalma gyógyszerár, Rákóczi-u.

27 (Irgalmasrend) 15-25.

HUNGARIA gyógyszerár, Mussoi-tér 8. (Szabó Aczél I.) 15-28.

MINERVA gyógyszerár, Szent László-tér 5. (Gálosi F.)

ÓRANGYAL gyógyszerár, Gróf Teleki Pál-u. 44. (Révész J.)

A gyógyszerárak éjjeli szolgálata szombat reggeltől a következő szombathat reggelig tart.

A Német Akadémia Nagyváradai Lektorátusa

KONCERT

Német mesterek műveiből, előadja gróf Dr. GESSLER zongoraművész. **hétfőn, május 8-án este 6 órakor** a Lektorátus nagytermében — Schubert utca 5. szám **Belépés díjtalan.**

Kihágási eljárás indult a váradi orvhalászok ellen

Nagyvárad. A nagyváradi rendőrkapitányság büntetőbírósa pénteken délelőtt mintegy 10 orvhalászt idézett meg, akik a feljelentés szerint tilalmi időben, dobott hálóval, engedély nélkül halásztak. A műkedvelő halászok tagadták a terhükre rótt cselekményt s tanukra hivatkozva akarták bizonyítani, hogy ártatlanul gyannusítják őket.

A rendőri büntetőbírósa kihallgatás után elrendelte a tanúk és hatósági közegek kihallgatását és a kihágási tárgyalást elnapolta.

Idéjében eloltott tűz a Rippner fésűgyárban

Nagyvárad. Pénteken délben telefonon értesítették a tűzoltóágot, hogy a Kolozsvári uton lévő Rippner fésűgyárban tűz támadt.

Mire a tűzoltók kivonultak, a tüzet annyira elfojtották, hogy beavatkozásra nem volt szükség.

Megállapítást nyert, hogy a tüzet az egyik gép mellől kipattanó szikra okozta, amely felgyújtotta a fésűket és ezek égése veszélyeztette a gyárat.

Mi lesz a Baumgarten-díjjal?

A napokban egyik vezércikkünkben felvetettük a gondolatot, hogy a zsidó írók műveinek kitiltása után, a zsidó szellemű keresztény írásokat is meg kellene helyezni. A Nemzetőr tegnapi száma szintén felveti ezt a gondolatot és a Baumgarten-díjra tesz megszívlelésre méltó javaslatot.

Nem elég az, hogy csak a zsidó fajtájú írók könyveit küldjük el a zúdába, de igenis ki kell rostálnunk a magyar irodalmi élet könyvespolcain azokról a keresztény magyar íróknak a munkáit is, akik írásaikban ezt a zsidó szellemiséget szolgálták.

Ennek a zsidó szellemiségnek egyik propaganda fellegvára volt az ugynevezett Baumgarten-díj. Emlékeztünk az évről-évre megújult februárvegi díjkiosztásokra, amikor egy-egy leplező díjazás mellett ezzel a zsidó pénzzel jutalmazták és stigmatizálták azokat a magyar írókat, akik a Baumgarten-díj szelleme szerint „hűségesen és változatlanul” kitartottak az alapító irányelvei mellett. Ez az irányelv pedig nem a magyar életért, a magyar fensőbbiségért való harc követelése volt, hanem annak a humanizmustak a költészet, amely mögött, mint bevételetlen várbán meghuzódott a zsidóság és süthette békében és zavartalanul a maga pecsenyét. Hisszük, hogy Kolosváry-Borcsa Mihály kormánybiztos megtalálja a módját annak, hogy ezt a zsidó alapítványt is olyan magyarok kezébe juttatja majd, akik nyílt, bátor és hitvalló kiállással, ha nem is a Baumgarten-díj szellemében működtek, de igen is hűségesen változatlanul szolgálták az igazi magyar sorsközösség gondolatát.

SPORT

Holnap 10 órakor kezdődik a birkózóverseny

Sportszer: közönségünk megint nem panaszkodhat. Ismét egy sporteseményekkel teli vasárnapot kapott. Van NB I, NB III mérkőzés és országos birkózóverseny I. osztályú versenyzőkkel Nem is tudjuk hirtelenében, melyik város dícselkedhet ilyen nagyszerű sporteseményével.

A birkózóverseny iránt eddig még nem tapasztalt érdeklődés nyilvánul meg. Igen sok ismert és komoly sportember, biztosítani akarván jegyét, elővételben vásárolta azt meg a Merino szövetkereskedésben.

A nevezések is megérkeztek. Belőlük a következő 18 országosbíró versenyzőt sikerült hirtelenében kiragadnunk: Bencze UTE, Zsámboki (Czegléd), Szilágyi MAV Előre, Hullai (Kecskeméti TE), Veress

MAV Előre, Ferenc BSzKRI, Vágó WMTK, Fecske MTE, Tóth UTE, Sóvári MAC, Kinizsi BVSC, Kovács MAV-Előre, Fenyák Győr, Gedeon DVSC, Tóth Magyarság, Bóbis BVSC, Rihecky MAV és Tagányi DVSC.

Mint megtörtént a pompás birkózóversenyen, melynek keretében nemcsak görög-római birkózás, hanem szabadfogás is lesz, holnap reggel 10 órakor veszi kezdetét a Nemzeti Munkaközpont Török Ignác-u. 1. sz. alatti színházában. Döntők délután 5 órától. Helyárak: 1, 2 és 3 pengő. Jegyek már csak a pénztárnál válthatók.

Felkéretnek a Törekvés rendezők, hogy holnap reggel 9 órára a Nemzeti Munkaközpontban jelenjenek meg.

Teljes csapattal áll ki a NAC a Szolnok ellen

Vasárnap délután az évad egyik legérdekesebb találkozóját bonyolítják le délután 3 órai kezdettel az erzsébetligeti sportpályán. A bajnokság kapujában álló zöld-fehérek a kitűnő szolnoki gárdával mérik össze erejüket.

A NAC jelenleg 41 pontjával fölényesen vezet az NB I. mezőnyében. Kilenc pont előnye van az utána következő Kolozsvárral szemben. Még hátra van öt forduló. Tehát elegendő két pont, hogy a NAC bajnokságát behiztosítsa. Ha tehát vasárnap győznek a váradi fiúk, még akkor is megnyerik a bajnokságot, ha a hátralevő négy mérkőzésüket elvesztik s az utána következők pedig mindet megnyerik.

Tisztában van a NAC a mérkőzés nagy fontosságával és teljes erőbedobással veti magát a küzdelembe. Egész héten át lelkiismeretes edzéssel készültek fel a találkozóra. Szorgalmasan dolgoztak a fiúk, ösztönözték őket a múlt vasárnap a Kolozsvár ellen elvesztett mérkőzés is. Megfogadták, hogy most kitekarnak magukért.

Rónay edző komoly munkára serkent és közben részletes utasításokkal látja el a fiúkat.

Mikor megkérdeztük a csapatösszeállításra vonatkozólag, az edző ezeket mondta:

— Kolozsváron kissé gyengébben ment a játék, de a fiúk megígérték, hogy a Szolnok ellen kiköszörülnek a csorbát. A csapaton tehát nem változtatok. Az összeállítás tehát ez lesz: Vécséi — Mészáros, Onody, — Perényi, Juhász, Deményi, — Loránt, Barna, Sárvári, Bodola, Tóth III.

Az összecsapás nagy küzdelmet ígér. A Szolnok csapata tavasszal erősen feljött és egyik remek eredményét a másik után érte el. Legutóbb a szintén jó formában lévő Kinizsit intezte el 2:1-re, ami szintén megbecsülendő eredmény. Erősen készülnek egyébként is a tiszpartiak, ezretnek visszaadni a NAC-nak az őszi kölcsönt. Viszont azembetalálják magukat a NAC bajnokságra főrekvésével. Ez a lépés az utolsó a zöld-fehéreknek s valószínűleg ezt a lépést sikerrel teszik meg.

SZÍNHÁZ

A magyar—német kívánsághangverseny rendkívüli társadalmi eseménye lesz Nagyváradnak

Többször hírül adtuk már, hogy Nagyvárad város közönsége és a helybeli SS alakulatok a magyar-német barátság dokumentálása érdekében is olyan sok adózatot hozott német Vöröskereszt javára kívánsághangversenyt rendez. Az ünnepi esemény május hó 9-én, kedden este 18.30 órakor kezdődik a Szigligeti színházban.

Az est sikere érdekében már napok óta lelkes odaadással dolgozik az SS alakulatok parancsnoka tisztikarával, a város kulturügyosztálya, idegenforgalmi hivatala, mérnökei. Lázasan folynak az ének-és zenep próbák mind az SS alakulatoknál, mind a színház művészei sorában.

Talán tulzottnak is látszik, hogy egy színházi est rendezésére ilyen hatalmas rendezői gárda, egész vezérkar áll szolgálatba, de mindjárt érthetővé válik a dolo-

g, ha meg tudjuk, hogy a 3 órási műsor alatt 33 művészi produkció fog leperegni. Erre még nem volt példa a Szigligeti Színházban. Száznál több szereplőt kell felvonultatni és biztosítani kell a műsorszámok rendkívüli gyors pergeset. — Mindezeknek a technikai lebonyolítása és zavartalanulásának biztosítása külön művészi teljesítmény lesz.

A rendezőség a rendkívüli jegyigénylésnek már most sem tud eleget tenni.

Szent László nyomda rt.

Szilágyi Dezső-u. 5.
Mindenféle nyomtatványokat izletesen készít.

Mozik műsora:

APOLLÓ: Egy nap a világ.
BELVÁROSI: Heten, mint a gonoszok.
CASINO: Machita.
KORONA: Csodarepülő.

Hogy a jegy nélkül maradtakat némileg mégis kárpótolják a számunkra elmaradt művelzetért, a rendezőség az előadást hangszórókon közvetíti a Bémer-térre. Ott tehát, különösen ha szép májusi este lesz, bárki belépődíj nélkül halgathatja meg a csupa ének- és zenezámokból álló műsort.

A hatalmas műsort éppen terjedelmére való tekintettel, itt nem közöljük részletesen. Tájékoztatásul majd külön nyomtatott műsor kapható az előadás alkalmával.

Színházi iroda közleményei

Figyelem! Az esti előadások 6 órakor, a délutáni előadások 3 órakor kezdődnek!

Egy csók és más semmi. mulatósgos, vidám operett szombaton este, vasárnap délután és este kerül ismét színre. Rengeteg kacagás, állandó derűltség! Hangulatos muzsika. Jegyekről ajánlatos előre gondoskodni.

Hétfőn 6 órakor népművelési előadás keretében filléres helyárrakkal Kerecsendi Kiss Márton: *Az első* című nagyszerű színjátéka van műsoron.

Kedden este kivételesen fél 7 órakor nagy német-magyar *kivánsághangverseny* lesz a színházban, a német Vöröskereszt alapja javára. Közreműködnek: A német véderő zenekara és énekkara, a színházi zenekar és tánckar és sok magánénekes a Szigligeti színházból és a német véderő tagjaiból, valamint a nagyváradi cigányok egyesített zenekara. Mérsékelt felemelt helyárrak! Jegyek korlátolt számban a pénztárnál kaphatók.

MŰSOR:

Szombaton délután 3 órakor: *Az első.*

Szombaton este 6 órakor: *Egy csók és más semmi.*

Vasárnap délután 3 órakor: *Egy csók és más semmi.*

Vasárnap este 6 órakor: *Egy csók és más semmi.*

Hétfőn 6 órakor: *Az első.*

Kedden fél 7 órakor: *Német-magyar kivánsághangverseny.*

Szerdán 6 órakor: *Eladó leányok.*

Őszinte mozikeletika

Csodarepülő

— Bemutató a Korona-mozgóban —

Hírnyag-törődés miatt meglepő és csak röviden írunk erről a kitűnő francia filmvígjáték-ujdonságról.

Kétbalkezes „Fekete Péter”-típusú címszereplő Galamb Nácisz (Relly) repülőjanc. Mégis nagyon szeretik a bajtársai, akiket bencsójával és dalszövegrög tönzessé mulattat és eltűri a bajtársai sorozatos ugratásait. Csodálatos uton repülő-bravurokat mutat fel már az első repülésekor. Kitűntetik, sőt tízmillió frank örökség is fokozza a szép Rosine-nal (Monique Roland) kötött frigyének boldogságát.

A film franciásan szellemes és folyton kacagtató. Technikai kivitele szakkörök csodálatát vívta ki. Érdemes megnézni!

OLASZ PÉTER dr.



Négymotoros bombázógép roncsai

Nagy érdeklődés kísérte az Americana előadódélutánját

Pénteken délután 6 órakor tartotta az Americana szokásos kulturelőadását a Katolikus Körben. Nagyon sokan jelentek meg és az előadás meg is érdemelte a nagy érdeklődést. Balás László mély és bölcséleti megállapításokkal az Igazság keresése címen tartott nagy tetszéssel fogadott előadást. Előadásának külön érdeme volt, hogy kitért korunk vizsgálatára is és így teljesen időszzerű és élvezetes volt a tartalmánál fogva elvont előadás. Horváth Ilona igazgatónő a leggyakorlatibb és mindenkit közvetlenül érintő tárgyról, a modern ember észszerű táplálkozásáról beszélt a hallgatóság nagy érdeklődésével kísérve.

Mező- és erdőgazdasági ingatlant nem lehet elidegeníteni

A MTI jelenti: A Hivatalos Lap mai számában megjelent kormányrendelet értelmében a háború idejére szóló kivétel hatalom tartama alatt mező- és erdőgazdasági ingatlan, ideértve a szőlő- és kertgazdasági ingatlanokat, jogüggyellett elidegeníteni nem lehet. Ehhez képest az ilyen ingatlant elidegenítő jogügylet érvénytelen. A rendelet nem terjed ki ingatlanoknak az államkincstár, törvényhatóság és község által való megszerzésére, vagy elidegenítésre, az erre törvényesen kirendelt intézet, vagy más szerv útján földbirtokpolitikai célra való megszerzésre vagy elidegenítésre, ingatlanok hagyatéki osztályegység, vagy a közös szerzemény megosztása során való, vagy a tulajdonosok között létrejött elidegenítésre és olyanokra, amelyekre a földművelésügyi miniszter engedélyt ad.

RÁDIÓ

VASARNAP, MAJUS 7.
Budapest I.

7.00 Fohász. Szózat. Reggeli zene.
7.25 Hírek.
7.35 Öszinte beszéd.
8.00 Levente műsor.
9.00 Egyházi ének és szentbeszéd a Szt. Flóriánról elnevezett budai görög katolikus magyar plébániatemplomból. A szentbeszédet mise közben Tótin Pál esperes, mondja.
10.00 Református istentisztelet a Kálvintéri templomból. — Igét hirdet dr. Ravasz László püspök.
11.00 Egyházi ének és szentbeszéd a Szt. Domonkos-rendi templomból. A szentbeszédet Bóka Imre dr. érseki tanácsos mondja.
13.00 Világnézeti Akadémia.
13.45 Időjelzés, hírek.
14.00 Hanglemek.
15.00 A földművelésügyi minisztérium rádióelőadássorozata.
15.45 Zakál Dénes egyvelege.
16.55 Hírek.
17.00 Bibó Lajos elbeszélése.
17.15 Farkas Béla cigányzenekara.
18.35 Ravel: Lavalse.
18.50 Hírek.

19.00 A rádió ünnepi műsora anyák napján.
19.35 Májusi muzsika.
20.45 Hangképek a bajnoki labdarugó mérkőzésekről.
21.10 Magyar zeneszerzők felőrája.
21.40 Hírek, sport- és löversenyeredmények.
22.10 Hírek német nyelven.
22.20 Részletek Puccini: Pillangókisasszony című operájából.
22.40 Mesterművek — mesterekkel.

HÉTFŐ, MAJUS 8.

Budapest I.

8.35 Zenekari művek.
10.10 Szórakoztató zene.
11.10 A rádizenekar műsorából.
11.40 Székely várak.
12.05 Országos Postászenekar.
13.30 Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
14.00 Folyamérők fuvószenekara.
14.50 Zenekari művek.
15.55 Mikszáth Kálmán kortársai.
16.20 Szalonötös.
17.00 Somody István előadása.
17.30 Népdalkincsünk gyöngyei.
18.00 Figedy Sándor vezényeli a Budapesti honvéd őrszólóalj zenekarát.

18.40 Közvetítés Szegedről.
19.00 Váro Andor beszél a megszállott Párizs ébredéséről.
19.10 Operaház zenekara.
20.20 Vitéz Görgey Vince előadása.
20.35 Rácz Vali énekel.
20.55 Légóttalmi közlemények.
21.10 Magyar zeneszerzők felőrája.
22.20 Chopin-keringők.
22.20 Seta Operettországban.

Budapest II.
8.30 Hírek német, román, szlovák, ruszin és szerb nyelven.
17.00 Hírek német, román, szlovák, ruszin és horvát nyelven.

KEDD, MAJUS 9.
Budapest I.

8.35 Zenekari művek.
10.10 Hangszerszólók.
11.30 Operett-részletek.
11.40 Hamvas József előadása.

12.05 Roosz Emil szalonegyüttese.
13.30 Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
14.00 Oláh Kálmán cigányzenekara.
14.50 Szórakoztató zene.
16.00 Gyermekekdelután.
16.30 Drezdai Filharmonikusok.
17.00 A Magyar Légierő Kiserleti Intézetének harcos fiainál.
17.25 Ats Tivadar emlékhangverseny.
18.10 Magyar hárfá, magyar lant.
18.35 A német birodalmi rádió műsorából.
19.00 Rádióegyveleg.
19.55 Halhatatlan akta. Rádiójáték egy felvonásban.
20.25 Bura Sándor cigányzenekara.
20.55 Bosnyák Zoltán dr. előadása.
21.10 Magyar zeneszerzők felőrája.
22.20 Részletek Donizetti: Don Pasquale c. operájából.

APRÓHIRDETÉSEK

Adás-vétel

Eladó sürgősen magánháza nagy udvarral, kerttel, bármilyen üzemi célra is alkalmas. Több telek. Özv. Tatayné. Szigligeti-u. 12. Telefon 28-74. 728

Eladó nyulak, belga óriás és angora, ketrecekkel. Érdeklődni: Kálvária-u. 51. 946
Török Ignác utcában 3x1 szobás beköltözhető ház eladó. Értekezni Huszár-u. 5. 941

Különféle

Fertőtlenítést, poloska, moly és mindennemű férgek irtását 38 évi gyakorlattal vállalja, Varga, Dankó Pista-utca 6. Telefon 27-56. 313

Paragázzal poloskát, molyt, petét mindenből felelősséggel irtja, Csutorás. Szigligeti-u. 7. Telefon 14-21. 664

Értesítés

Értesitem a Nagyérdemű M. Kir. Osztálysorsjegy vásárló közönséget, hogy bárki bármely okból kifolyólag az 52-ik folyó játékra, a 2-ik osztályra sorsjegyüket nem kapták volna meg, melynek húzása folyó hó 17-én lesz, saját érdekükben jelentkezzenek irodámban

Vekerdy Kálmán

M. Kir. Osztálysorsjegy főárú, Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11. sz. Telefon 38-33.

Varrógépjavitás egy évi felelősséggel Jakab műszerésznél, Kossuth-u. 5. Telefon 23-30.

Magas rózsatövek mindennemű konyhakerti és virágtövek a Viktória kertészetben, Balassa-tér. 936

Állást nyel

Megbízható bejárónőt keresek félnapra, Barabás, Endrődy-u. 5. 939

Tűzőnöket,

ragasztót és cipészsegédek minden munkára azonnali belépésre felvesz

SZABO cipőgyár
Tisza István-ut 21. szám.

Komoly irodai teendőkhöz jártas tisztviselőt keres a Bodor rádióüzlet. 953

Elesdi Mészgyár Rt. perfekt könyvelőt keres. Ajánlatok Zathureczky cégnél, Lukács György-utca 45. adandók le. 952

Főzni tudó mindenest azonnali belépésre keres. Velencei plébánia. 951

Vizsgázott fűtőt felvesz a Rimánóczy fürdő. 959

Keresek azonnali belépésre számolni is jól tudó irodakísasszonyt állandó állásba. Sorsjegyarúsító iroda, Nagy Sándor-utca 11. szám. 949

Jól főző mindenest hosszú bizonyítvánnyal azonnalra felvesz Veressné, Hiltler-u. 3. 948

16-18 éves fiú belső munkára fix fizetéssel azonnal felvétetik. Jelentkezni lehet a kiadói hivatalba. 947

Perfekt gépirónó, öskeresztény és telekkönyvi ügyekben jártas gépiró tisztviselő alkalmazást nyerhet dr. Kotz Jeno kir. közjegyzőnél. 946

Megbízható mindenest keresek azonnalra, Huszárlaktanya kámban. 944
Lakatostanulót felveszek. Bökényi Béla lakatosmester, Mussoini-tér 1. 943

Állást keres

Perfekt gép- és gyorsíró több évi irodai gyakorlattal állást keres. Cimet a kiadóba kér. 945

Tisztviselő többévi irodai gyakorlattal, kezdő gépirással, állást keres. Cimet a kiadóba kér. 937

Fiatallabb leány bejárónőnek, vagy magánoshoz háztartásvezetőnek ajánlkozok. Cím a kiadóban. 933

Középkorú asszony hosszú jó bizonyítvánnyal plébániára háztartásvezetőnek ajánlkozok. Cimet az Orsolya zárdába kér leadni. 930

Oktatás

Német nyelvet tanít urinó, ebéd közti órákban. Piros Béláné, Sztaroveczky-u. 12. szám. 931

Lakas

Butorozott szobát keresek. Cimet kérem Rimánóczy szálló portásához. 938

Kiadó butorozott szoba Gerliczy-utca-ban. Cím: Akadémia-u. 6. 928

Elveszett

Elveszett péntek este 8 óra körül a törvényszék előtti telefonfülkében telefont irattáska. Becsületes megtaláló keretiik jutalom ellenében adja be a m. kir. Erdőfelügyelőségnek, Ritoók Zs.-u. 31. vagy Lukács György-u. 70. alá. 942

KIADÓTULAJDONOS:

SENET LÁSZLÓ-NYOMDA R. T.

A szerkesztésért felel. A kiadóért felel.
Dr. Paál Árpád Dr. Virág Jeromos
főszerkesztő Szent László-Nyomda R. T.
1282 SZ. 113

Készült a Szent László-nyomda r. t. körforgógépén, Nagyvárad, Szilágyi utca 2. számán.